

พุดติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช

กวี เจ๊ะหมัด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

**พหุติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช**

กวี เจ๊ะหมัด

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2555**

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

**MANAGEMENT BEHAVIOR BY THE PRINCIPLES OF GOOD
GOVERNANCE OF ISLAMIC PRIVATE SCHOOL
IN NAKHON SRI THAMARAT PROVINCE**

KAWEE CHEMAD

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master
Of Education Degree in Educational Administration
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Academic Year 2012**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย นายกวี เจ๊ะหมัด
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง)

.....กรรมการ

(นายกริธา วีระพงศ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาตะกาญจน์)

.....กรรมการ

(ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง)

.....กรรมการ

(นายกริธา วีระพงศ์)

.....กรรมการ

(ดร.สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา)

หัวหน้าสำนักงานบัณฑิตศึกษา

วันที่ 19 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2557

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	นายกวี เจ๊ะหมัด
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง
อาจารย์ที่ปรึกษา	นายกริษา วีระพงศ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และ 2) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Different: LSD.)

ผลการวิจัยพบว่า

- ระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน
- ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่าทั้งโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ .05 ส่วนหลักการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The Title	Management Behavior by the Principles of Good Governance of Islamic private school Administrators in Nakhon Sri Thammarat Province
The Author	Mr.Kawee Chemad
Program	Educational Administration
Thesis Chairman	Dr.Nopharat Chairuang
Thesis Advisor	Mr.Kretha Weeraphong

The objectives of this research are 1) to study management behavior by the principles of good governance and 2) to compare the level of management behavior by the principles of good governance of Islamic private school administrators in Nakhon Sri Thammarat Province in role, education, and work experience. The sample 214 from Islamic private school administrators in Nakhon Sri Thammarat. The data collection used a questionnaire asked. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, on way analysis of variance, and compare the difference of the average pair by least significant different : LSD.

The results showed that

1. Level management behavior by the principles of good governance of Islamic private school administrators in Nakhon Sri Thammarat Province, overall level, considering that each side opinion to the administration by the principles of good governance, as a whole were at a high level.
2. The compare result of management behavior by the principles of good governance of Islamic private school administrators in Nakhon Sri Thammarat Province in role, education, and work experience were different significant level at 0.05, when considering the rule of law, moral, transparency, responsibility and value were different significant level at 0.05, principles involved no difference.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของอาจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์กฤษา วิระพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษา และแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดุสิต หวันเหล็ก ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ พิศสุวรรณ และนางจันทรา ดำนคงรักษ์ ผู้เชี่ยวชาญที่ทรงคุณวุฒิให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นตามความจริง เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ขอขอบคุณฝ่ายประสานงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่กรุณาอำนวยความสะดวก ขอขอบคุณเพื่อนๆ ในสาขาการบริหารการศึกษา รุ่นปีการศึกษา 2554 ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือตลอดมา รวมทั้งขอขอบคุณ อาจารย์เฟาซี วงศ์ภักดี และสมาชิกครอบครัวของข้าพเจ้า ที่คอยให้กำลังใจ ส่งเสริม สนับสนุน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ขอพระองค์อัลลอฮ์ ชูชฮาฯ ทรงตอบแทนคุณงามความดีให้ตลอดไป

ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ตลอดถึงผู้ที่สนใจต้องการศึกษาเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติของผู้บริหารที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

กวี เจ๊ะหมัด

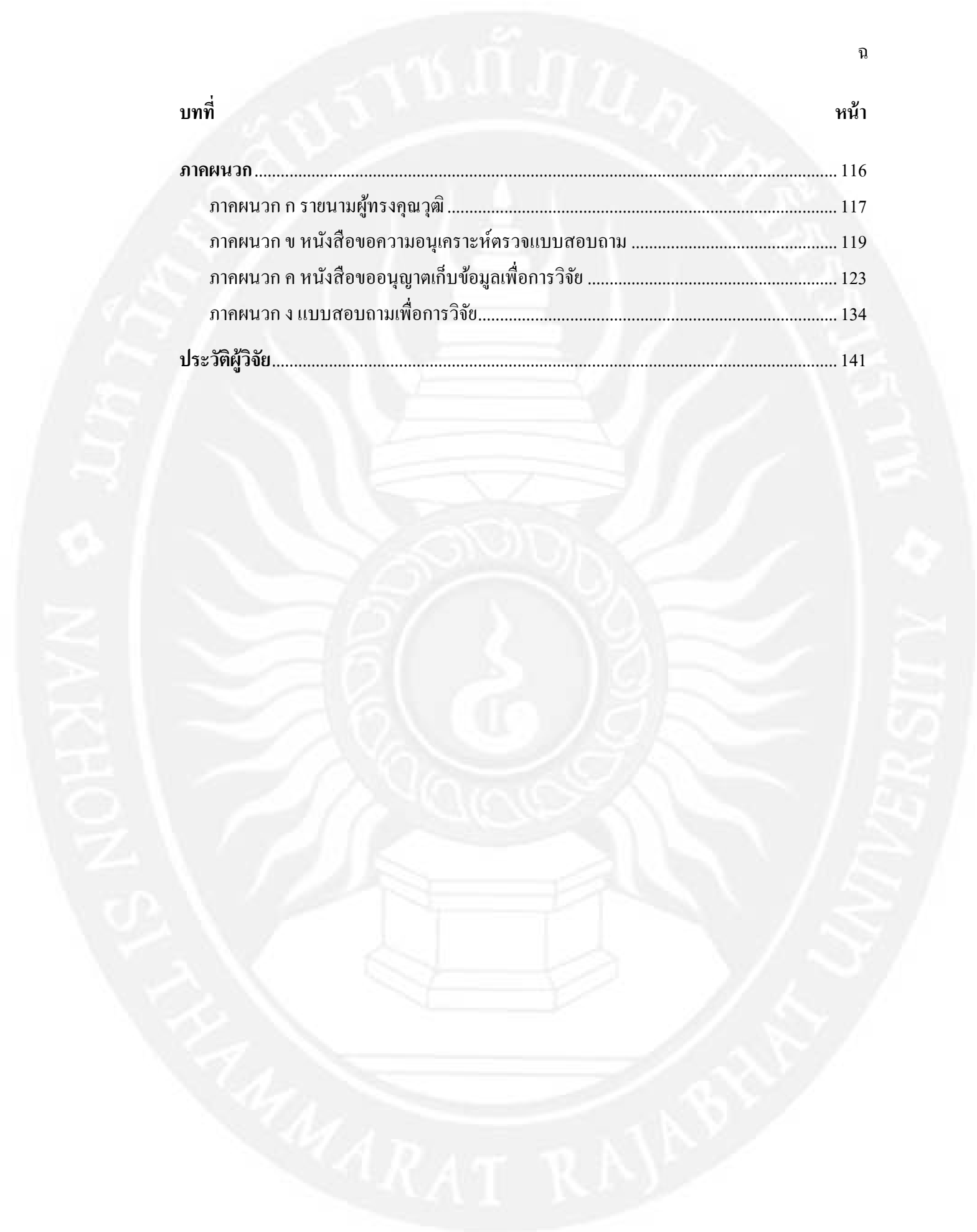
สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
บริบทและการบริหารจัดการของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	9
ความสำคัญของการสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	9
สภาพทั่วไปของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	12
ความเป็นมาของหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม....	14
หลักการบริหาร.....	30
ความหมายของการบริหาร.....	30
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร.....	31
พฤติกรรมกรรมการบริหาร.....	33
การบริหารสถานศึกษา.....	38

บทที่	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบธรรมาภิบาล.....	40
ความหมายของธรรมาภิบาล.....	40
องค์ประกอบของธรรมาภิบาล.....	42
การนำหลักธรรมาภิบาลไปบริหารสถานศึกษา.....	47
หลักนิติธรรม	47
หลักคุณธรรม	48
หลักความโปร่งใส.....	52
หลักความมีส่วนร่วม	53
หลักความรับผิดชอบ.....	55
หลักความคุ้มค่า.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
งานวิจัยภายในประเทศ.....	60
งานวิจัยต่างประเทศ	65
3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
เครื่องมือการวิจัย.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการวิจัย	89
อภิปรายผลการวิจัย	91
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม.....	104

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	116
ภาคผนวก ก ราชนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	117
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแบบสอบถาม.....	119
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	123
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	134
ประวัติผู้วิจัย.....	141

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
2 จำนวนประชากรและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน	73
3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกโดยรวมและรายด้าน	74
4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ	75
5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้อ	76
6 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักความโปร่งใสโดยรวมและรายข้อ	77
7 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการมีส่วนร่วมโดยรวมและรายข้อ	78
8 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช หลักความรับผิดชอบโดยรวมและรายข้อ	89
9 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมและรายข้อ.....	80

ตารางที่

หน้า

10	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ต่อพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายหลัก จำแนกตามบทบาทหน้าที่	81
11	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) โดยรวม	82
12	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักนิติธรรม..	82
13	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักคุณธรรม .	83
14	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักความโปร่งใส	83
15	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักความรับผิดชอบ	84
16	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักความคุ้มค่า	84
17	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ต่อพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา	85
18	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ต่อพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์	86
19	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) โดยภาพรวม ...	87
20	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักนิติธรรม..	87
21	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักคุณธรรม .	88

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 รายวิชาและชั่วโมงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุง ส่งเสริมปอเนาะในเขตภาคการศึกษา 2 พุทธศักราช 2504	15
3 เวลาเรียนและรายวิชาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2513	16
4 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะห์) พุทธศักราช 2523	18
5 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดาว์สซีเตาะห์) พุทธศักราช 2523	19
6 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ซานาอียะฮ์) พุทธศักราช 2523	20
7 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535	22
8 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535	23
9 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะห์) พุทธศักราช 2540	24
10 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดาว์สซีเตาะห์) พุทธศักราช 2540	25
11 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	26
12 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546	27
13 โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551	29

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความพยายามแสวงหาวิธีการบริหารจัดการเป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นในทุกองค์กรมาเป็นเวลาหลายทศวรรษในอดีตเมื่อสังคมยังไม่ซับซ้อน ปัญหาข้อจำกัดของทรัพยากรยังไม่ปรากฏให้เห็นชัดเจน แม้องค์กรจะมีการบริหารโดยใช้เพียงสามัญสำนึกก็อาจจะบรรลุจุดหมายขององค์กรภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ดังนั้นการบริหารจัดการที่ดีตลอดจนการนำเครื่องมือหรือเทคนิควิธีต่างๆมาช่วยในการบริหารจึงมีความจำเป็นเพื่อที่จะนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้

หลักธรรมาภิบาล เป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่การบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, 1) คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูง ในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น เพื่อประกันเรื่องธรรมาภิบาลบังหลวงและความไม่มีประสิทธิภาพการบริหารงานอย่างโปร่งใส ให้มีคุณภาพ ระบบธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์กรไม่ว่าหน่วยงานราชการหรืองานเอกชน หรือระบบการศึกษาก็มีปัญหาในทุกระดับที่ผ่านมากกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนต้องโปร่งใส คือการตรวจสอบได้และอธิบายได้ทุกขั้นตอนต้องมีผู้รับผิดชอบ นอกจากการบริหารและจัดการศึกษาตามอำนาจที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนแล้ว รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการภาครัฐมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว สำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรมและส่วนราชการถือปฏิบัติ การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่นักเรียน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าวได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า หลักธรรมาภิบาลสามารถบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การดำเนินงานด้านวิชาการและการบริหารทั่วไป ซึ่งเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง มีความสุข ต่อสังคมสืบต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนนั้นได้รับการยอมรับเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับการบริหารการศึกษาเป็นอย่างมาก

เนื่องจากเน้นความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในผลการปฏิบัติ และความโปร่งใสในขณะเดียวกัน ก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจ และความยุติธรรมในฐานะหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาจึงเป็นจุดสำคัญที่จะปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลให้เป็นแบบอย่างและเผยแพร่หลักธรรมาภิบาลในสังคมไทย (สุไรยา สะมะลาเต๊ะ, 2554, 2-3)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในระบบเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่ง ภายใต้การดูแลของสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ บุคลากรในโรงเรียนประกอบด้วยผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการผู้อำนวยการ และครูที่โรงเรียนจ้างสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, 1) โดยทั่วไปโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีความไม่ทัดเทียมกับสถานศึกษาประเภทอื่นๆ ทั้งของรัฐและเอกชนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดระบบการบริหารจัดการ ความพร้อมทางด้านบุคลากรและอุปกรณ์การเรียนการสอน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ ทักษะความในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ผู้บริหาร ในฐานะผู้นำที่ได้รับมอบหมายและรับผิดชอบในการแปลงนโยบายเพื่อไปสู่การปฏิบัติ จึงต้องมีคุณลักษณะและความสามารถที่จะรวมพลังในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ต่อองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543) ซึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสังกัดทั้งหมด 10 โรงเรียนทั้ง 4 เขตพื้นที่การศึกษาในปีพุทธศักราช 2555 ซึ่งมีโรงเรียนขนาดต่างๆ หลากหลายกันไปโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่แปรสภาพจากสถาบันการศึกษาดั้งเดิมคือปอเนาะ แต่เดิมในโรงเรียนเหล่านี้ทำหน้าที่สอน โดยผู้มีความรู้ทางด้านศาสนาอิสลามเรียกว่า “โต๊ะครู” ซึ่ง “โต๊ะครู” ส่วนใหญ่จะประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ในขณะที่โต๊ะครูจำนวนหนึ่งศึกษาหาความรู้ด้านการบริหารการศึกษาและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่น่าพึงพอใจ จึงทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีคุณภาพแตกต่างกัน (ณาสุ รัตติ, 2551 อ้างถึงใน เฟาซี วงศ์ภักดี, 2554, 3) แม้ว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีเป้าหมายการจัดการศึกษาทั้งศาสนาและสามัญเป็นจุดแข็ง แต่การพัฒนาการจัดการศึกษาโดยรวมยังล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านวิชาการที่ยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับสภาพและบริบทของโรงเรียนในด้านระบบการจัดการโดยทั่วไปโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแปรสภาพมาจากปอเนาะ ซึ่งมีโต๊ะครูเป็นเจ้าของ และเมื่อโต๊ะครูเสียชีวิตไป ทายาทจะเป็นผู้สืบทอดมรดกในการบริหารจัดการโรงเรียนต่อไป ระบบการสืบทอดมรดกเช่นนี้ทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาดกต่ำลง เนื่องจากว่าผู้สืบทอดมรดกนั้นไม่ได้เรียนในสาขาการบริหารการศึกษาโดยตรง เพียงแต่ได้เรียนรู้

และมีประสบการณ์เท่าที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ทำให้การบริหารจัดการศึกษาไม่ทันสมัยและไม่มีคุณภาพ (ซี กอดิรีย์, 2554) แม้ว่าปัจจุบันจะมีการออกพระราชบัญญัติการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีหลักการสำคัญที่จะให้ผู้บริหารได้นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารองค์กรที่รับผิดชอบตลอดจนมีการประชุมอบรมเน้นย้ำแก่ผู้บริหารในระดับต่างๆ แล้วก็ตาม ความคาดหวังของการปฏิรูปของไทยในการพัฒนาการศึกษาการศึกษาแห่งชาตินั้นจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกลและยึดหลักปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชว่าอยู่ในระดับใด บทบาทหน้าที่ ขนาดของโรงเรียน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาหรือไม่ ประกอบกับจากการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยในเบื้องต้นไม่พบว่ามีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชมาก่อน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและสนองต่อนโยบายของรัฐให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่มีบทบาท วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2555 มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบ สำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดหลักพื้นฐานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ดังนี้ (สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2542, 3-4)

- 1.1 หลักนิติธรรม
- 1.2 หลักคุณธรรม
- 1.3 หลักความโปร่งใส
- 1.4 หลักความมีส่วนร่วม
- 1.5 หลักความรับผิดชอบ
- 1.6 หลักความคุ้มค่า

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 480 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2555 ขนาดจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 214 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครีจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) คือ เจาะจงผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน จาก 10 โรงเรียน ส่วนครูผู้สอนโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Simple Random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 204 คน โดยแบ่งสัดส่วนเท่ากัน ทั้งครูสอนศาสนาและครูสามัญ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 บทบาทหน้าที่

3.1.1.1 ผู้บริหารในสถานศึกษา

3.1.1.2 ครูผู้สอนวิชาศาสนา

3.1.1.3 ครูผู้สอนวิชาสามัญ

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 ปริญญาตรี

3.1.2.3 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์การทำงาน

3.1.3.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.3.2 ตั้งแต่ 10 - 20 ปี

3.1.3.3 ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาล 6 ข้อดังนี้

3.2.1 หลักนิติธรรม

3.2.2 หลักคุณธรรม

3.2.3 หลักความโปร่งใส

3.2.4 หลักความมีส่วนร่วม

3.2.5 หลักความรับผิดชอบ

3.2.6 หลักความคุ้มค่า

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจในความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์ของคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของบริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถวัดได้โดยพิจารณาตามลักษณะงานในหน้าที่รับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาในงานต่างๆ หลักแห่งการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ศิระเบียบสำนึกนายกรัฐมนตรีนว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

2. พฤติกรรมการบริหารตามหลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของสถานศึกษา อันเป็นที่ยอมรับของบุคลากรและทุกคนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กั้น ระเบียบข้อบังคับ มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

3. **พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักคุณธรรม** หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความเสียสละ ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้ร่วมงาน มีความซื่อสัตย์สุจริตยุติธรรม มีความรักและจริงใจต่อผู้ร่วมงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีวินัยในตัวเอง มีความรู้ศาสนาอิสลามดีและปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา มีความอดทน อดกลั้น และยอมรับทศนะที่หลากหลาย เมื่อมีข้อขัดแย้ง ต้องการทางยุติด้วยเหตุผล

4. **พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักความโปร่งใส** หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปรับปรุงกลไกการทำงานของสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกในสังคมเข้าถึงได้โดยไม่ปิดบังอำพราง และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้อง การปฏิบัติงานส่วนต่างๆ ด้วยความโปร่งใส

5. **พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างหลักความมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการการจัดทำแผนปฏิบัติงาน และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่างๆ ให้ข้อมูลความคิดเห็นแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อให้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจแก้ปัญหา รวมถึงการดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

6. **พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักความรับผิดชอบ** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา การใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาต่างๆ ของสถานศึกษา มีความเป็นกันเองสามารถรับฟังความคิดเห็น ยกย่องให้เกียรติและพุดจาสุภาพกับผู้ร่วมงานนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง แสวงหาทรัพยากรมาสนับสนุน โรงเรียน จัดระบบบริหารงานอย่างชัดเจน มีการประสานงานทั้งภายนอกและภายในและไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานในหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลจากสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

7. **พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักความคุ้มค่า** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำหลักคุ้มค่า ไปบริหารจัดการในสถานศึกษา และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา และรณรงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษาช่วยกันประหยัด ใช่วัตถุต่างๆ อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์และมีคุณภาพ รวมทั้งรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

8. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ
ในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช

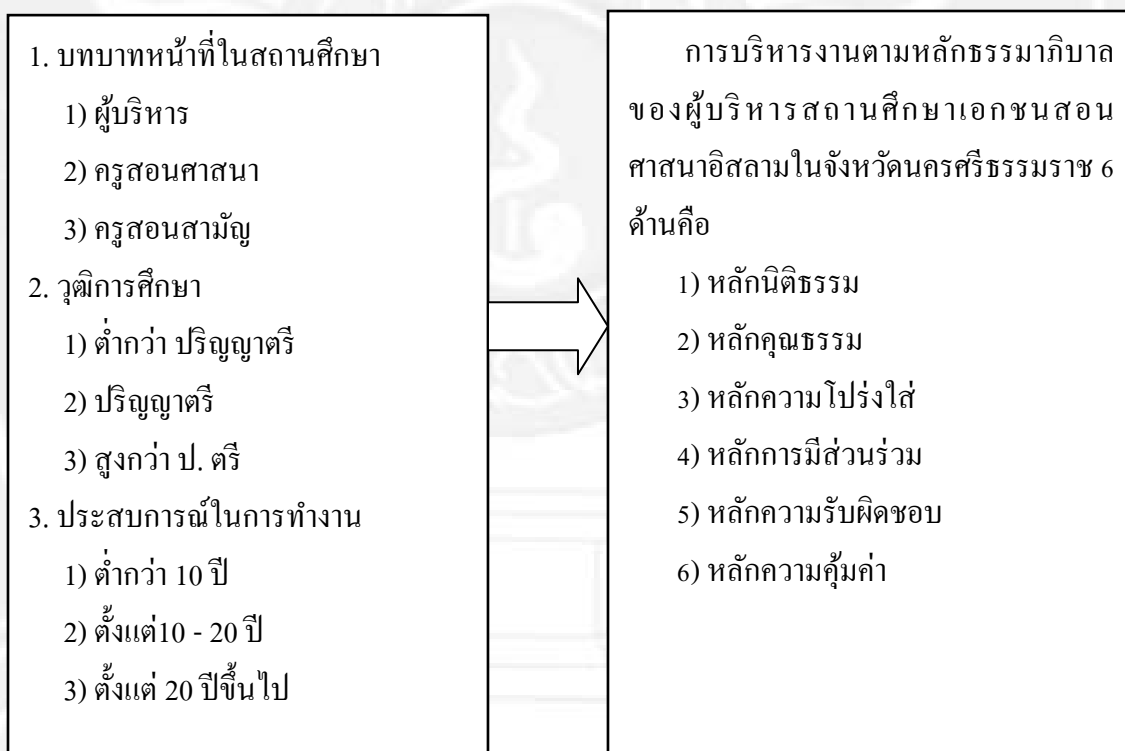
9. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ
ในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนด
กรอบแนวคิดที่มาของการวิจัย โดยให้ความสำคัญกับแนวคิดหลักธรรมาภิบาล (สำนักนายกรัฐมนตรึ,
2542, 3-4) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องแสดงออกเชิงพฤติกรรมตามหลักของ
ธรรมาภิบาลที่เหมาะสม อันจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ดังแผนภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาตนเอง
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารในองค์กรการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ นำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของตนเพื่อพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
3. ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงนำผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 6 ด้าน นำไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารในด้านที่ด้อยและเสริมในด้านที่เด่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีและกรอบความคิดด้านหลักธรรมาภิบาล ทั้งงานวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. บริบทและการบริหารจัดการของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
 - 1.1 ความสำคัญของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
 - 1.2 สภาพทั่วไปของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
 - 1.3 ความเป็นมาของหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. หลักการบริหาร
 - 2.1 ความหมายการบริหาร
 - 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
 - 2.3 พฤติกรรมการบริหาร
 - 2.4 การบริหารสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบธรรมาภิบาล
 - 3.1 ความหมายของธรรมาภิบาล
 - 3.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล
 - 3.3 การนำหลักธรรมาภิบาลไปบริหารสถานศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บริบทและการบริหารจัดการของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ความสำคัญของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นสถานศึกษาเอกชนประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2554 (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, 2554) ที่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้แปรสภาพจาก “ปอเนาะ” ซึ่งหมายถึงสถาบันที่ทำการสอนและเรียนวิชาศาสนาอิสลาม สภาพการจัดการเรียนการสอนในปอเนาะในอดีตมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอด

คำสอนของศาสนาเป็นหลัก ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มุสลิมทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบ การจัดการศึกษาในปอเนาะไม่มีหลักสูตรที่แน่นอน ไม่มีตารางเรียนและกำหนดเวลาสอนที่แน่นอน ไม่มีการวัดผลการศึกษาที่เป็นระบบ ไม่มีชั้นเรียน อุปกรณ์ที่ใช้สอนมีเพียงหนังสือเรียนซึ่งเป็นภาษามลายูหรือภาษาอาหรับ สำหรับแหล่งที่มาของหนังสือเรียนมีที่จัดพิมพ์ทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนสามารถจะจัดหาและซื้อได้สะดวก การถ่ายทอดความรู้ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของโต๊ะครูเพียงคนเดียว บางแห่งถ้ามีนักเรียนมาก มีปัญหาเรื่องผู้สอน โต๊ะครูจะแก้ปัญหาด้วยวิธีการให้นักเรียนรุ่นพี่หรือผู้มีอาวุโสกว่า ซึ่งโต๊ะครูไว้วางใจเป็นผู้สอนรุ่นน้องในบางวิชา เช่น วิชาอัลกุรอาน เป็นต้น สภาพการสอนโดยทั่วไปจะเป็นในรูปแบบที่โต๊ะครูว่างเมื่อใดก็สอนเมื่อนั้น ระยะเวลาการศึกษาอบรมในปอเนาะไม่มีกำหนดที่แน่นอน บางปอเนาะต้องใช้เวลาถึง 10 ปี หรือมากกว่านั้น นักเรียนในปอเนาะส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่พ้นเกณฑ์บังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาประถมศึกษาแล้ว มีทั้งเพศชายและหญิง ไม่จำกัดอายุ มีทั้งที่เป็นโสดและมีครอบครัวแล้ว เนื้อหาวิชาที่ใช้สอนในปอเนาะ เป็นวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว ในอดีตการสอนวิชาศาสนา ผู้สอนหรือโต๊ะครูมักจะตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนที่จะสำเร็จนั้น จะต้องเป็นเลิศในทางวิชาศาสนา เพื่อสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ด้วย (วินิจ สังขรัตน์, 2544; อ่างถึงใน เฟาซี วงศ์ภักดี, 2554, 34)

ในปี พ.ศ. 2461 ได้มีการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ขึ้น เพื่อใช้ควบคุมดูแลโรงเรียนราษฎร์ทั่วพระราชอาณาจักร เพราะเดิมโรงเรียนบุคคลหรือโรงเรียนเซนต์สก็ดมีการดำเนินการสอนที่เป็นอิสระ อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของรัฐ ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในระบอบการเปลี่ยนแปลงการปกครองในต่างประเทศ โรงเรียนราษฎร์ในขณะนั้นเป็นโรงเรียนจีนและฝรั่ง ซึ่งอาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติได้ จึงตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น แต่เมื่อพิจารณาสภาพของปอเนาะตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 ฉบับนี้แล้วพบว่าเป็นโรงเรียนที่ตั้งผิดตามพระราชบัญญัติ แต่เนื่องจากปอเนาะมีเป็นจำนวนมากจึงมีการผ่อนผันการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 สำหรับปอเนาะ โรงเรียนสุเหร่า หรือโรงเรียนตามบ้านต่างๆ ในมณฑลปัตตานี เพื่อมิให้ราษฎรเดือดร้อนและเกิดความยุ่งยากทางการปกครอง ปลายปี พ.ศ. 2472 เกิดความเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษาอิสลามในปัตตานี คือเกิดการสอนอิสลาม ในรูปแบบของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามแทนการเปิดปอเนาะ ซึ่งเป็นแนวคิดของหะยีสุหลง อับดุลกอเดร์ (บิดาของท่านเด่น โต๊ะมีนาอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปัตตานี) โดยโรงเรียนดังกล่าวในขั้นต้นจะใช้ชื่อโรงเรียนว่า “พระยาพิพิธเสนามาตย์ เจ้าเมืองยะหริ่ง ปัตตานี ฮ.ศ. 1350” แต่เนื่องจากมีปัญหาบางประการ จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มดราเซาะห์ อัลมูอารีฟ อัลวาอุอนียะฮ์

ปัตตานี” ซึ่งก่อสร้างเสร็จและเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2476 (วินิจ สังขรัตน์, 2544; อ้างถึงใน เฟาซี วงศ์ภักดี, 2554, 34)

ในอดีตโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจัดเป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาศาสนาและวิชาสามัญ พ.ศ. 2536” โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโรงเรียนใดสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด จะได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนมาตรา 15 (1) และจะได้รับเงินอุดหนุนเช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาทั่วไป ซึ่งจำนวนเงินอุดหนุนนี้จะมากกว่าเงินอุดหนุนที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15(2) ได้รับ (จිරนนท์ พันธุ์ฉลาด, 2551, 10)

สำหรับวัตถุประสงค์ในการแปรสภาพปอเนาะมาเป็นโรงเรียนราษฎร์หรือเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็คือ รัฐบาลมองว่าการศึกษาระบบปอเนาะนั้นเป็นการศึกษาที่ล่าช้าและอาจจะเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ดังนั้นรัฐบาลจึงพยายามให้ปอเนาะที่แปรสภาพมาเป็นโรงเรียนราษฎร์หรือเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบโรงเรียน กล่าวคือมีหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลที่ชัดเจน มีห้องเรียน อาคารเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เป็นกิจจะลักษณะ และเพื่อความพยายามบรรลุผล รัฐบาลจึงได้ใช้เงินอุดหนุนเป็นแรงจูงใจให้บรรดาโต๊ะครูของตนออกมจากทะเบียนและแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์หรือเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ศิริลักษณ์ มโนรมย์, 2555)

ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่แปรสภาพมาจากปอเนาะในอดีตแยกประเภทตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในระบบ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษา โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนอกระบบ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษา โดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา

สำหรับแนวโน้มการบริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอนาคตนั้น สะการिया แวโซะ (2550) ได้ทำการศึกษาแนวโน้มการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนทั่วไปและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ. 2548- 2558 พบว่า

1) การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนทั่วไปมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีระเบียบวินัย

คุณธรรมจริยธรรม รู้จักนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ มีลักษณะแห่งความเป็นประชาธิปไตย เน้นภาษาอาหรับ มาลายูและภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พร้อมกับให้ความสำคัญกับภาษาไทย มุ่งจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพของนักเรียน ส่งเสริมสมานฉันท์ และมีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและ 2) รูปแบบบริหารจัดการเป็นไปโดยผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จัดการทำหน้าที่ควบคุม สั่งการ โดยที่ครูใหญ่เป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน มีคณะกรรมการบริหารที่แยกบทบาทจากเจ้าของโรงเรียนอย่างชัดเจน บริหารวิชาการอย่างเป็นระบบ พัฒนาบุคลากรผู้มีอาชีพ บริหารงานด้วยแผนพัฒนาคุณภาพเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนา จัดบริการสาธารณูปโภคอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนที่ได้รับการปรับปรุงมาจากสถานศึกษาที่เรียกว่า “ปอเนาะ” เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน ปีพุทธศักราช 2550 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนที่อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐและได้รับเงินอุดหนุนช่วยเหลือจากรัฐบาล เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของการปฏิรูปการศึกษา โดยเปิดสอนทั้งภาคศาสนาอิสลาม วิชาสามัญ ได้อย่างกลมกลืนกัน อีกทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้รู้ ที่มีคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมๆ กัน

สภาพทั่วไปของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถานศึกษาเอกชนที่เปิดดำเนินการสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่กับวิชาสามัญ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการที่ต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนเหล่านั้นจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของรัฐ และสถานศึกษาจะได้มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาไปสู่เกณฑ์คุณภาพมาตรฐานตามที่รัฐกำหนด (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 3 (2538, 1)

การศึกษาในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีลักษณะพิเศษ ต่างไปจากการศึกษาในสถานศึกษาอื่นๆ ของประเทศ ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะนิยมให้บุตรหลานของตนเองศึกษาทั้งวิชาการทางโลกและวิชาการศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทางศาสนา เพราะการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเกิดสถาบันการศึกษาศาสนาเป็นจำนวนมากในจังหวัดภาคใต้โดยเฉพาะในสามจังหวัดภาคใต้ และสถาบันการศึกษาใดที่มีการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาการศาสนาและวิชาการสามัญจะได้รับความนิยมจากผู้ปกครอง (ศูนย์สารสนเทศอิสลาม, 2554)

รุ่ง แก้วแดง (2540, 1) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามว่า ลักษณะเด่นที่พบของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามคือการจัดการเรียนการสอนที่กลมกลืนกันทั้ง 3 วิชา คือ วิชาสามัญ วิชาศาสนาและวิชาชีพ ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีการเรียนการสอนศาสนาน้อย ในต่างประเทศหลายประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนด้านจริยศาสตร์ศึกษามากขึ้น รูปแบบของการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามน่าจะเป็นรูปแบบที่พึงประสงค์ของสังคมไทยในอนาคตที่ต้องดัดแปลงมาใช้ เพราะการเรียนการสอนแต่วิชาสามัญและวิชาชีพในโรงเรียนปกติ ไม่เพียงพอสำหรับประชาชนที่อยู่ในสังคมที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจได้

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2554) กล่าวว่าการจัดการศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลามมุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดผลผลิตสำคัญ 5 ด้าน คือ

1. ด้านผู้เรียน กล่าวคือ ผู้บริหารและครูต้องบริหารและจัดการเรียนสอนโดยคำนึงถึงความต้องการ ความสามารถ อายุ และบุคลิกลักษณะของผู้เรียน เพื่อให้สามารถสร้างคุณลักษณะที่หยั่งรากลึกของมนุษย์ (Fitrah) และความยำเกรงต่อพระผู้เป็นเจ้า (Taqwa) ให้เกิดแก่ผู้เรียนทั้งด้านทัศนคติ ค่านิยม ศีลธรรมและพฤติกรรม ที่บ่งบอกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

2. ด้านหลักสูตร กล่าวคือ โรงเรียนต้องจัดหลักสูตรให้สามารถพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งศาสนาอิสลามได้รวมถึงการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ การเข้าถึงเทคโนโลยี ตลอดจนความเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสู่การพัฒนาสังคมต่อไป

3. ด้านครู กล่าวคือ ในทำนองเช่นเดียวกันกับผู้เรียน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาตามแนวทางศาสนาอิสลาม ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่หยั่งรากลึกของมนุษย์ (Fitrah) และความยำเกรงต่อพระผู้เป็นเจ้า (Taqwa) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนและการดูแลผู้เรียน อีกทั้งยังมีศีลธรรมที่ดีงาม

4. ด้านผู้บริหาร กล่าวคือ เป็นบุคคลสำคัญอันดับแรกที่จะนำบทบัญญัติและแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลามมาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งศาสนาอิสลามได้กำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาว่า ต้องเป็นผู้ที่กักดี (Ta'ah) มีความยำเกรง (Tawakkal) ต่อพระผู้เป็นเจ้า มีความสามารถในการควบคุมงาน มีความรับผิดชอบ ต่องาน มีคุณลักษณะและมารยาททั้งดงาม (Akhlāq) มีสมรรถนะในงาน มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และมีความยุติธรรม

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กล่าวคือ โรงเรียนควรพัฒนานโยบายและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรมร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 3 (2536, 1) ได้กล่าวถึงลักษณะของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามว่า เป็นโรงเรียนที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาแบ่งเบาภาระให้กับภาครัฐ นอกเหนือจากโรงเรียนเอกชนประเภทอื่นๆ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นสถานศึกษาที่เปิดทำการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีความประสงค์ให้บุตรหลานได้รับรู้ทั้งทางด้านศาสนาและวิชาสามัญไปพร้อมๆ กัน

จากข้อมูลต่างๆ ที่ได้เสนอมา จึงสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามหลักการศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยึดมั่น ศรัทธาตามหลักการศาสนา โดยที่กลุ่มคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องดำเนินการบทบาทหน้าที่ของศาสนาอิสลามตามที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานและปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านศาสดามูฮัมหมัด เพื่อให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักการศาสนาอิสลามอย่างเป็นรูปธรรม และมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อีกทั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถานศึกษาที่อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของการปฏิรูปการศึกษา โดยเปิดสอนทั้งภาควิชาศาสนาอิสลาม และวิชาสามัญได้อย่างกลมกลืน อีกทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมๆ กัน

ความเป็นมาของหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้พัฒนามาจากปอเนาะ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามอรรถศาสตร์และชาดการดูแลจากรัฐ เมื่อปอเนาะได้พัฒนาเป็นโรงเรียนในปี พ.ศ. 2504 รัฐได้มีนโยบายที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาดังกล่าวคือให้มีหลักสูตรในการดำเนินการเรียนการสอน และมีการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบตามระเบียบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ปอเนาะที่แปรสภาพมาเป็นโรงเรียน นอกจากจะต้องสอนศาสนาอิสลามแล้วยังจะต้องสอนวิชาสามัญและวิชาชีพควบคู่ไปด้วย หรือในทำนองที่ว่าสถานศึกษาดังกล่าวจะต้องจัดการเรียนการสอนโดยใช้ 2 หลักสูตร คือหลักสูตรสามัญ และหลักสูตรศาสนา การจัดการเรียนการสอนในช่วงแรกๆ รัฐได้มาดูแลปอเนาะที่ได้แปรสภาพมาเป็นโรงเรียน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ได้กำหนดให้สอนวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษาควบคู่วิชาศาสนาเป็นความรู้เบื้องต้นส่วนหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียน

การสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแหล่งหรือต้นกำเนิดของหลักสูตรมาจาก 3 แห่งด้วยกัน

1. มาจากโรงเรียนของแต่ละแห่ง
2. มาจากสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. มาจากความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับสำนักพัฒนาการศึกษาศาสนา

และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 (Ibrahem Narongraksakhet, 2003, 12)

เมื่อการเรียนการสอนได้พัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน จะต้องมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉะนั้นการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับว่าเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง คือจากการเรียนที่ไม่มีหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษร มาเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคการศึกษา 2 พุทธศักราช 2504 หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2513 หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2523 หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2535 หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2540 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 รายละเอียดดังต่อไปนี้

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในเขตภาคการศึกษา 2 พุทธศักราช 2504

วิชา	ชั่วโมง/สัปดาห์
วิชาศาสนา	27
ภาษาไทย	4
วิชาชีพ	4
รวม	35

ภาพที่ 2 รายวิชาและชั่วโมงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในเขตภาคการศึกษา 2 พุทธศักราช 2504

ที่มา: (กระทรวงศึกษาธิการ, 2504, 11)

การเรียนการสอนอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับอิมติดาอียะห์ (มัธยมศึกษาตอนต้น) 4 ปี
2. ระดับมุตะวัชชีฎะฮะฮ์ (มัธยมศึกษาตอนกลาง) 3 ปี
3. ระดับซานาอียะฮ์ (มัธยมศึกษาตอนปลาย) 2 ปี

หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2513

ระดับชั้นต้น (อิมติดาอียะห์)

หลักสูตรวิชาศาสนาอิสลามระดับชั้นต้น (อิมติดาอียะห์) นี้ เป็นหลักสูตรที่ใช้สำหรับนักเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในภาคการศึกษา 2 ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวรับนักเรียนที่ได้ผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว มีเวลาเรียน 4 ปี

วิชา	รวมเวลาเรียนใน 1 สัปดาห์				หมายเหตุ
	ประณปีที่ 1	ประณปีที่ 2	ประณปีที่ 3	ประณปีที่ 4	
หมวดภาษา					
เขียน	2 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	
อ่าน	3 ชม.	2 ชม.	2 ชม.	2 ชม.	
คัด	1 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	
เรียงความ	2 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	
สนทนา	2 ชม.	2 ชม.	2 ชม.	2 ชม.	
หลักภาษา	-	4 ชม.	4 ชม.	4 ชม.	
หมวดศาสนา					
หลักการศาสนา (เตาฮีด)	3 ชม.	2 ชม.	2 ชม.	2 ชม.	
ศาสนบัญญัติ (ฟิวกฮ์)	3 ชม.	3 ชม.	3 ชม.	3 ชม.	
ศีลธรรม (อักลาค)	2 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	
พระวจนะ (ฮาดีษ)	-	2 ชม.	2 ชม.	2 ชม.	
ศาสนประวัติ	2 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	1 ชม.	
บรรยายคัมภีร์กูรออัน (ตัฟซีร์)	-	2 ชม.	2 ชม.	2 ชม.	
อ่านกูรออัน, ตัจวีด	5 ชม.	3 ชม.	3 ชม.	3 ชม.	
รวม	25 ชม.	25 ชม.	25 ชม.	25 ชม.	

หมายเหตุ: การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ใช้เวลาเรียน 4 ปี

ภาพที่ 3 เวลาเรียนและรายวิชาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2513

ที่มา: (ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2, 2513)

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮ์) พุทธศักราช 2523

การศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮ์) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาอาหรับ และหลักการของศาสนาอิสลาม สามารถปฏิบัติศาสนกิจตามศาสนบัญญัติได้ถูกต้อง มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนที่มีต่อพระองค์อัลเลาะห์ (ช.บ.) ต่อบรรดาศาสดา ต่อเพื่อนมนุษย์ ต่อตนเองและตามหลักการของอิสลาม โดยยึดหลักความสันติสุข ความเสมอภาพและภราดรภาพเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้เพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาว์ซซีเตาะฮ์) พุทธศักราช 2523

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาว์ซซีเตาะฮ์) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่ต่อเนื่องจากหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮ์) เนื้อหาของหลักสูตร มีองค์ประกอบและรูปแบบที่สมบูรณ์ในตัวเอง ทั้งนี้ เพื่อสนองความต้องการของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ และเป็นการส่งเสริมให้เป็นพลเมืองดีของชาติ

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวีเยฮ์) พุทธศักราช 2523

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวีเยฮ์) เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาว์ซซีเตาะฮ์) การศึกษาในระดับนี้มีความมุ่งหมายที่จะฝึกอบรมเยาวชนมุสลิมให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม อันจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตการปฏิบัติศาสนกิจ และมีความสามารถที่จะสั่งสอนอบรมผู้อื่นต่อไปได้ มีพื้นฐานที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไปด้วย ลักษณะของหลักสูตรที่จัดไว้นี้ มีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน

หมวดวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อปี			
	อ.ต. 1	อ.ต. 2	อ.ต. 3	อ.ต. 4
1. หมวดศาสนา				
กुरอาน	5 หรือ 8	5 หรือ 8	4 หรือ 7	4 หรือ 7
กิจกรรมศาสนา	4	4	4	4
เอกภาพ	3	2	2	2
ศาสนบัญญัติ	3	2	2	2
หลักการอ่านกुरอาน	-	-	1	1
2. หมวดภาษา				
ภาษาอาหรับ				
วากยสัมพันธ์	-	1	2	2
อักขรวิธี	-	1	1	1
อ่าน	2	2	2	2
เขียน	2	2	1	1
เรียงความ	-	1	1	1
สนทนา	3	2	2	2
กัศ	1	1	1	1
วรรณคดี	-	-	1	1
ภาษามลายูหรือกुरอาน (ทดแทน)	3	3	3	3
3. หมวดสังคมศึกษา				
ศาสนประวัติ	2	2	2	2
จริยธรรม	2	2	1	1
รวม	30	30	30	30

ภาพที่ 4 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮฺ) พุทธศักราช 2523

ที่มา: (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. (ค), 3)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮฺ) พุทธศักราช 2523 ใช้เวลาเรียน 4 ปี

หมวดวิชา	จำนวนเวลาเรียน คาบ/สัปดาห์		
	อ.ก. 1	อ.ก. 2	อ.ก. 3
1. หมวดศาสนา			
กุรอาน	2 หรือ 5	2 หรือ 5	2 หรือ 5
บรรยายกุรอาน	2	2	2
วจนธรรม	2	2	2
เอกภาพ	2	2	2
ศาสนบัญญัติ	2	2	2
มรดก	1	1	1
2. หมวดภาษา			
ภาษาอาหรับ			
หลักภาษาอาหรับ	4	4	4
อ่าน	2	2	2
เรียงความ	2	2	2
วรรณคดี	1	1	1
สำนวนโวหาร	-	1	1
กัศ	1	-	-
เขียน	1	1	1
สนทนา	2	2	2
ภาษามลายูหรือกุรอาน (ทดแทน)	3	3	3
3. หมวดสังคมศึกษา			
ศาสนประวัติ	2	2	2
4. จริยธรรม	1	1	1
รวม 30	30	30	30

ภาพที่ 5 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดาวัชชีเตาะฮ์) พุทธศักราช 2523

ที่มา: (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. (ง), 3)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาว์ซซีเตาะฮ์) พุทธศักราช 2523 ใช้เวลาเรียน 3 ปี

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบ/สัปดาห์/ปี					
	อ.ป. 1		อ.ป. 2		อ.ป. 3	
	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก	บังคับ	เลือก
1. ศาสนา						
กุรอาน	4 หรือ 2	-	4 หรือ 2	-	3 หรือ 2	-
วจนธรรม	2	2	2	2	2	1
ศาสนบัญญัติ	2	6	2	8	2	7
ปรัชญา	1	3	-	4	-	5
2. ภาษา	6	10	4	10	4	10
ภาษาอาหรับ	-	2	-	2	-	2
ภาษามลายู	-	2	-	2	-	2
ภาษาอังกฤษ	2	5	2	8	3	8
3. สังคมศึกษา						
รวม	17 หรือ 15 13 หรือ 15	30	17 หรือ 15 13 หรือ 15	15	15	30

ภาพที่ 6 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวิยะฮ์) พุทธศักราช 2523
 ที่มา: (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. (จ), 3)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวิยะฮ์) พุทธศักราช 2523 ใช้เวลาเรียน 3 ปี

หมายเหตุ โรงเรียนอาจจะจัดแผนการเรียนแต่ละรายวิชาออกเป็นภาคเรียนได้ แต่จะต้องให้มีเวลาเรียน ในรายวิชานั้นๆ 2 เท่า ของจำนวนคาบที่กำหนดไว้ใน โครงสร้างนี้

หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2535

หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535 เป็นหลักสูตร ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2533) และหลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนต้น ตอนกลาง ตอนปลาย พุทธศักราช 2523 สำหรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535 เป็นหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ตอนกลาง ตอนปลาย พุทธศักราช 2523 สำหรับใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ เพื่อให้สองหลักสูตรดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรทั้งสองฉบับนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นไป

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	ม. 1			ม. 2			ม. 3		
	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก
	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี
1. ภาษา									
1.1 ภาษาไทย	4	-	}	4	-	}	4	-	}
1.2 ภาษาต่างประเทศ	-	-		-	-		-	-	
2. วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์									
2.1 วิทยาศาสตร์	3	-	}	3	-	}	3	-	}
2.2 คณิตศาสตร์	3	-		-	-		-	-	
2.2 คณิตศาสตร์	2	2		2	2		2	2	
3. สังคมศึกษา									
3.1 สังคมศึกษา	1	2	}	1	2	}	1	2	}
4. พัฒนาบุคลิกภาพ									
4.1 พลานามัย	1	-	}	1	-	}	1	-	}
4.2 ศิลปศึกษา	-	2		-	2		-	2	
5. การงานและอาชีพ									
5.1 การงาน	-	-	}	-	-	}	-	-	}
5.2 อาชีพ	-	-		-	-		-	-	
6. ศาสนา									
6.1 ศาสนา	24		}	24		}	24		}
6.2 ภาษาอาหรับพื้นฐาน									
6.3 หลักภาษาอาหรับ									
6.4 ภาษาถิ่น	2			2	6		0	9	
รวม									
	36			36			36		

กิจกรรม	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค		
	ม. 1	ม. 2	ม. 3
1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ			
1.1 กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี หรือ ยุวกาชาด หรือบำเพ็ญประโยชน์	1	1	1
1.2 กิจกรรมอื่นๆ	1	1	1
2. กิจกรรมศาสนา	2	2	2
3. กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้	1	1	1
4. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน	1	1	1
รวม	6	6	6
รวมทั้งสิ้น	54	54	54

ภาพที่ 7 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535
ที่มา: (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. (ก), 7-8)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2535 (ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น) ใช้เวลาเรียน 3 ปี

กลุ่มวิชา	ชั้น ม.4 – ม. 6		
	จำนวนหน่วยการเรียน		
	บังคับ		เลือกเสรี
	แกน	เลือก	
1. ภาษาไทย	6	-	เลือกเรียนรายวิชาต่างๆ อีก อย่างน้อย 45 หน่วย การ เรียน
2. สังคมศึกษา	6	-	
3. พละนามัย	3	3	
4. วิทยาศาสตร์	-	6	
5. พื้นฐานวิชาอาชีพ	-	6	
6. คณิตศาสตร์	-	-	
7. ภาษาต่างประเทศ	-	-	
8. ศิลปะ	-	-	
9. อาชีพ	-	-	
10. ศาสนา	3 0	-	
รวมจำนวนหน่วยกิต	45	15	
	60		

ภาพที่ 8 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2535
ที่มา: (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. (๗), 7)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2535 (ระดับมัธยมศึกษา
ตอนกลาง ใช้เวลาเรียน 3 ปี)

อนึ่ง หากนักเรียนเรียนจบหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535 สามารถ
เข้าศึกษาต่อระดับชั้นชานาวิยะฮฺ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2523 ได้

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮฺ) พุทธศักราช 2540

การศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮฺ) พุทธศักราช 2540
เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลาม และ

ภาษาอาหรับ สามารถปฏิบัติศาสนกิจตามศาสนบัญญัติได้ถูกต้อง มีความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของตนที่มีต่ออัลลอฮ์ ต่อบรรดาศาสนทูต ต่อเพื่อนมนุษย์ ต่อตนเอง และตามหลักการของ ศาสนาอิสลาม โดยยึดหลักการสันติสุข ความเสมอภาค และภราดรภาพเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้ เพื่ออยู่ในสังคม อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และเป็นประชาชาติที่ดีของโลก

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มตะวัชชีฎะฮะฮฺ) พุทธศักราช 2540

หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มตะวัชชีฎะฮะฮฺ) พุทธศักราช 2540 เป็นหลักสูตร ที่ต่อเนื่องจากหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮฺ) พุทธศักราช 2540 ดังนั้นหลักสูตรนี้ จึงได้พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติ ศาสนกิจ ความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรมและมีวินัย จึงกำหนดกลุ่มวิชาศาสนาเป็นวิชาบังคับแก่น และสามารถเลือกเรียนเป็นวิชาเลือกเสรีได้ และในการจัดทำแผนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ได้กำหนด สอดแทรกการสร้างค่านิยมและจริยธรรมไว้ด้วย

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค									
	ม. 1			ม. 2			ม. 3			
	บังคับ		เลือก เสรี	บังคับ		เลือก เสรี	บังคับ		เลือก เสรี	
	แก่น	เลือก		แก่น	เลือก		แก่น	เลือก		
1. กลุ่มศาสนา	10	-	ไม่ น้อย กว่า	10	-	ไม่ น้อย กว่า	10	-	ไม่ น้อย กว่า	
2. กลุ่มภาษา		-			-			-		
ภาษาอาหรับ	4	-		4	-		4	-		
ภาษามลายูหรือ	2	-	น้อยกว่า	2	-	น้อยกว่า	2	-	น้อยกว่า	
ภาษาต่างประเทศ	-	3		-	3		-	3		
3. สังคมศึกษา	1		2	1	3	2	1	3	2	
รวมไม่น้อยกว่า	17	3	2	17	3	2	17	3	2	
	22			22			22			
กิจกรรมศาสนา	2			2			2			
รวมทั้งหมด ไม่น้อยกว่า	24			24			24			

ภาพที่ 9 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮฺ) พุทธศักราช 2540
ที่มา: (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 ร่วมกับสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป., 4)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2540 ระดับอิสลามศึกษา
ตอนต้น (อับตีดาอียะฮฺ) ใช้เวลาเรียน 3 ปี

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	อ.ก. 1			อ.ก. 2			อ.ก. 3		
	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก
	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี
1. กลุ่มศาสนา	10	-	ไม่ น้อย กว่า	10	-	ไม่ น้อย กว่า	10	-	ไม่ น้อย กว่า
2. กลุ่มภาษา ภาษาอาหรับ	4	-		4	-		4	-	
ภาษามลายูหรือ ภาษาต่างประเทศ	2	-		2	-		2	-	
3. สังคมศึกษา	-	3	3	-	3	3	-	3	3
รวมไม่น้อยกว่า	16	3	3	16	3	3	16	3	3
	22			22			22		
กิจกรรมศาสนา	2			2			2		
รวมทั้งหมดไม่น้อยกว่า	24			24			24		

ภาพที่ 10 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดะวัซซึฏเฆาะฮฺ) พุทธศักราช 2540
ที่มา: (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป., 7)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2540 ระดับอิสลามศึกษา
ตอนกลาง (มุตะวัชชีฎะฮะฮฺ) ใช้เวลาเรียน 3 ปี

อนึ่ง หากนักเรียนเรียนจบหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัชชีฎะฮะฮฺ) พุทธศักราช
2540 สามารถเข้าศึกษาต่อระดับชั้น ชานาวิยะฮฺ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2523 ได้

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1-3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-5)
	← การศึกษาภาคบังคับ →			
	← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	•	•	•	•
คณิตศาสตร์	•	•	•	•
วิทยาศาสตร์	•	•	•	•
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	•	•	•	•
สุขศึกษาและพลศึกษา	•	•	•	•
ศิลปะ	□	□	□	□
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	□	□	□	□
ภาษาต่างประเทศ	□	□	□	□
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	△	△	△	△
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800 -1,00ชม.	ประมาณปีละ 800 -1,000ชม.	ประมาณปีละ 800 -1,000ชม.	ไม่น้อยกว่าปี ละ 1,200ชม.

หมายเหตุ: • สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้
และการแก้ปัญหา
□ สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และ
การทำงาน
△ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้นอกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และการพัฒนาคน
ตามศักยภาพ

ภาพที่ 11 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
ที่มา: (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, 4-6)

ช่วงชั้น	อิสลามศึกษาตอนต้น (อิตติคาลัยะห์)		อิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัชชีฎะฮ์)	อิสลามศึกษาตอน ปลาย(ชานาวิยะห์)
	ช่วงชั้นที่ 1	ช่วงชั้นที่ 2	ช่วงชั้นที่ 3	ช่วงชั้นที่ 4
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 กลุ่ม				
กลุ่มศาสนาอิสลาม	•	•	•	•
กลุ่มสังคมศึกษา และจริยธรรม	•	•	•	•
กลุ่มภาษา	•	•	•	•
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	✱	✱	✱	✱
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 350 – 500 ชม	ประมาณปีละ 350 – 500 ชม	ประมาณปีละ 350 – 500 ชม	ไม่น้อยกว่า ปีละ 650 ชม

หมายเหตุ ✱ - แต่ละช่วงชั้น เปิดสอนสัปดาห์ละ 5-6 วัน

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา

- กิจกรรมที่เสริมการเรียนรู้นอกจาก 3 กลุ่ม และการพัฒนาตนตามศักยภาพ

ภาพที่ 12 โครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

ที่มา: กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, มปป. (ข) 3-6

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ยึดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

นอกจากนี้ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีศรัทธามั่น มีความจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์ สิบหานะฮ์สุวะตะอาลา มีบุคลิกภาพตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด คือลัลลลอฮุอะลยิวะสัลลัม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้

คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดี เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคม ก่อให้เกิดสันติสุขทั้งในโลกรนี้และโลกหน้า

หลักสูตรแกนกลางอิสลามศึกษา จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮฺ) เป็นการศึกษาชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น ปีที่ 1- 6 ที่เน้นการพัฒนาความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา เรียนรู้ศาสนาอิสลามเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเน้นทักษะกระบวนการพื้นฐานความเป็นมนุษย์
2. ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตตะวัชชีฎะฮฺ) เป็นการศึกษาชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1-3 ที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้รายละเอียดในสาระเพิ่มขึ้น เน้นการพัฒนานุคลิกภาพส่วนบุคคล และทักษะในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม มีความภูมิใจในความเป็นมุสลิม
3. ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวิยะฮฺ) เป็นการศึกษาชั้นอิสลามศึกษาตอนปลาย ปีที่ 1-3 ที่มุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนการปลูกฝังความรู้ความคิด คุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามตามวิถีอิสลามและความรับผิดชอบต่อสังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

หลักสูตรอิสลามศึกษา

1. ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียน 320 - 360 ชั่วโมงต่อปี ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่เกิน 8 - 10 ชั่วโมง
2. ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง มีเวลาเรียน 400 - 480 ชั่วโมงต่อปี ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่เกิน 10 - 12 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)
3. ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมงต่อปี ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

หลักสูตรอิสลามศึกษา กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนดังนี้

สาระ	เวลาเรียน									
	อิสลามศึกษาตอนต้น(อิตติคาลัยะฮ์)						อิสลามศึกษา ตอนกลาง (มุตตะวัชชีฎะฮ์ฮ์)			อิสลามศึกษา ตอนปลาย (ซานาเวียฮ์ฮ์)
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4-6
สาระพื้นฐาน										
สาระที่ 1 อัด – กุรอาน	60	60	60	60	60	60	80	80	80	240
สาระที่ 2 อัด – หะดีษ	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120
สาระที่ 3 อัด – อะกีดะฮ์ (หลักศรัทธา)	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120
สาระที่ 4 อัด – ฟิกฮ์ (ศาสนบัญญัติ)	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120
สาระที่ 5 อัดตารีค (ศาสนประวัติ)	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120
สาระที่ 6 อัด – อักลาค (จริยธรรม)	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120
สาระที่ 7 ภาษาอาหรับ	40	40	40	40	40	40	80	80	80	240
สาระที่ 8 ภาษามลายู/ ภาษาอาหรับเสริม	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน *	80	80	80	80	80	80	80	80	80	240
รวมเวลาเรียน	360 ชม./ปี (ไม่น้อยกว่า 360 ชั่วโมงต่อปี)						480 ชม./ปี (ไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมงต่อปี)			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 1,440 ชั่วโมง

* กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบูรณาการร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 13 โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551
ที่มา: กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ (21 สิงหาคม 2556).

หลักการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กรเพราะจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในอันจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญหรือความล้มเหลว มีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร มีลักษณะการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรโดยอ้อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องน่าสนใจและจำเป็นการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

ความหมายการบริหาร

นักบริหารได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

กิติมา ปริติลล (2532, 19) ได้กล่าวว่า มีบรรดากิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในองค์กรหรือในสถาบันการศึกษาสิ่งที่จะช่วยให้กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ ก็ขึ้นอยู่กับบริหารที่ใช้วิธีการบริหารได้ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ผู้บริหารที่มีคุณภาพย่อมต้องการบริหารอย่างมีหลักเกณฑ์ และมีขั้นตอนในการดำเนินงานให้เหมาะสมตามหลักการของการบริหาร

สุธี สุทธิสมบูรณ์ (2536, 12) ได้ให้ความหมายของการบริหารหมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

เสนาะ ดิยาว (2543, 1) ได้กล่าวถึงการบริหารคือ กิจกรรมในการใช้ทรัพยากรขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารคือ กระบวนการทำงานกับคนและอาศัยคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรภายใต้สภาพการเปลี่ยนแปลง

มัลลิกา ต้นสอน (2544, 10) ได้ให้ความหมายของการบริหาร (Administration) ว่าหมายถึง การกำหนดแนวทาง หรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

สมาน อัสวภูมิ (2541, 2) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารหมายถึงการใช้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากรและการโน้มนำบุคลากรในการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติการกิจขององค์กรประสบผลสำเร็จ

กระทรวงศึกษาธิการ (2539, 1) ให้ความหมายว่าการบริหารเป็นการบริการประเภทหนึ่งของผู้บริหารเพื่อแนะแนวให้กลุ่มคนทำงานร่วมกันให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

อำนาจ ทองโปร่ง (2553, 3) การบริหารคือ กิจกรรมงานต่างๆ ที่กลุ่มบุคคลได้ร่วมมือกันดำเนินการและประสานงานกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

Simon (1976, 1) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ หมายความว่า ผู้บริหารมิใช่ผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

Hersey and Blanchard (1982, 3) กล่าวว่า การบริหารหมายถึงงานที่ปฏิบัติโดยอาศัยบุคคลอื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

สรุปได้ว่าการบริหารหมายถึง กระบวนการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกับผู้อื่น โดยอาศัยการวางแผน การจัดองค์การ การประสานงาน การควบคุมและประเมินผล เพื่อการใช้ทรัพยากรในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารโดยทั่วๆ ไปจะมีลักษณะเป็นกระบวนการวิธี หรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หรือเป็นลำดับรายการในการบริหารคือ ในการบริหารจะต้องมีลำดับรายการก่อนหลังว่าจะต้องทำอะไรก่อนและต่อๆ ไปจะทำอะไร ซึ่งจัดไว้ว่าหลักเกณฑ์ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขตและหน้าที่ตามขั้นตอนต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน นักบริหาร นักวิชาการ ตลอดจนนักการศึกษา ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2545, 16-17) กล่าวว่า วัฏจักรกระบวนการบริหาร การศึกษาที่สำคัญมี 5 ประการ ได้แก่ การวางแผนการจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุมการจัดการบุคลากรสู่หน่วยงาน นอกจากนี้ กัลยากร มั่นถาวรวงศ์ (2547, 18) ได้อธิบายว่า กระบวนการบริหาร การศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบใหญ่ๆ คล้ายคลึงกันผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องเลือกใช้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมของสถานการณ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2549, 9) ได้กล่าวถึงแนวคิดของฟาโย (Henry Fayol) ผู้เป็นต้นกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารแบบกระบวนการ 5 ประการ ที่เรียกว่า POCCC ไว้ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การสร้างทางเลือกหรือแนวทางดำเนินการไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้ในการตัดสินใจในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและระบุนำที่ โดยการผสมผสานระหว่างวัตถุ คน และเงิน

3. การบังคับบัญชา (Commanding) หมายถึง การทำให้เกิดการดำเนินงานตามที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งการบังคับบัญชาที่คืบนั้นจะต้องมีการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง กล่าวคือ การยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การรวมความพยายามของผู้ปฏิบัติงาน และช่วยสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จ

5. การควบคุม (Controlling) การติดตามการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administration) อ้างถึงใน ชีระรัตน์ กิจจารักษ์ (2542, 67) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการและวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ไว้ล่วงหน้า

2. การแสวงหา และกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหา กำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้ง ปริมาณและคุณภาพ

4. การประสานงาน (Co – ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของผู้อื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

5. การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต

Gregg (1957, 214-316 อ้างถึงใน ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมากและคณะ, 2551, 11) ได้นำรายการของกระบวนการตามความเห็นของนักบริหารทั้งหลายที่ได้แยกไว้ถึง 35 รายการแล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลกระบวนการบริหารใหม่ โดยแบ่งกระบวนการบริหารได้ 7 ประการ คือ

1. การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making) ซึ่งเป็นหัวใจของการบวนการบริหารงาน
2. การวางแผน (Planning) มีความสำคัญต่อการบริหารทุกประการ ถ้าขาดการวางแผนกิจกรรมนั้นจะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การกระทำให้เกิดความมีระเบียบในการปฏิบัติงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่างๆอย่างชัดเจน
4. การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นกระบวนการส่งข่าว คำสั่ง คำอธิบายจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง จากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งซึ่งจะต้องชัดเจน ได้ใจความ ก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน
5. การใช้อิทธิพลกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน (Influencing) ในหน่วยงานทุกชนิดจำเป็นต้องมีระบบควบคุมบังคับบัญชา เพื่อให้กิจกรรมต่างๆดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยการปฏิบัติตามคำสั่งรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้ทำงานปฏิบัติอย่างเต็มที่
6. การประสานงาน (Coordination) เป็นความร่วมมือระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือหน่วยงานต่อหน่วยงาน มีการติดต่อสัมพันธ์กันช่วยเหลือกันในด้านบุคคล และทรัพยากรอื่นๆ
7. การประเมิน (Evaluation) คือ การตรวจสอบ การปฏิบัติงานทุกระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลต่างๆ เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอน เป็นระบบให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร

พฤติกรรมกรรมการบริหาร

ความหมายและความสำคัญ

ความหมายและความสำคัญของผู้บริหาร คือ ผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในฐานะผู้นำ การบริหารการศึกษาในปัจจุบันมีส่วนประกอบที่สำคัญหลายอย่างขององค์การหรือหน่วยงาน ที่จะช่วยให้องค์การนั้นอยู่ได้โดยไม่ล้ม มีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำของหน่วยงานนั้น ในการที่จะรวมพลังทั้งหลายเพื่อพาให้หน่วยงานบรรลุเป้าประสงค์ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เป็นผู้นำนโยบายจากหน่วยเหนือไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรม

ใดในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ จึงมีผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างมาก มีผู้ให้คำนิยามว่า พฤติกรรมการบริหารไว้หลายประการ เช่น

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2526) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลในองค์การ ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ชนิด คือ พฤติกรรมเกี่ยวกับหน้าที่การงาน พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการดำรง และรักษากลุ่มและพฤติกรรมส่วนบุคคล สรุปได้ว่า การบริหารงานจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้น สังเกตได้จากพฤติกรรมของมนุษย์ ระเบียบวิธีการปฏิบัติในการบริหารและสภาพแวดล้อมของ องค์การ

Simon (1997 November 25) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการบริหารไว้ว่า ศิลปะในการทำอะไรๆ จนกระทั่งผลสำเร็จโดยเน้นว่าผู้บริหาร ไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะ (Art) ทำให้การปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จตามจุดหมายขององค์การหรือตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว ไซมอนมองพฤติกรรมของผู้บริหารว่าเป็นกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมของผู้ร่วมงานในองค์การ

Sergiovanni and Carver (1980, 5) ให้ความเห็นว่าพฤติกรรมการบริหารก็คือกระบวนการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือโดยผู้อื่น เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

กัญญา สาธร (2517) ได้แบ่งลักษณะพฤติกรรมของผู้บริหารไว้ 3 ชนิด ตามหลักพฤติกรรม ที่ผู้บริหารแสดงออกมามีดังนี้

1. ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมยึดสถาบันเป็นหลัก คือ ผู้บริหารที่ถือเอาวัตถุประสงค์ระเบียบ กฎเกณฑ์และผลประโยชน์ของสถาบันหรือหน่วยงานเป็นสำคัญ แม้จะต้องทำลายน้ำใจคนหรือทำให้ผู้ใดเดือดร้อนก็ไม่ถือเป็นเรื่องสำคัญ สถาบันหรือหน่วยงานมาก่อนเสมอ

2. ผู้บริหารที่ยึดบุคคลเป็นหลัก คือผู้บริหารที่อาศัยความคิดเห็นและการตัดสินใจของตนเองเป็นแนวทางสั่งการ โดยพิจารณาตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นรายๆ ไป ไม่ว่าจะทำการใดคำนึงถึงความเหมาะสม ความต้องการ ความจำเป็น ความสุข ความเดือดร้อนของบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อนสิ่งใด หากมีอะไรขัดต่อระเบียบอยู่บ้างก็ไม่สนใจ หากพิจารณาว่าเหมาะสมกับบุคคลนั้นก็สั่งการทันที คือ ถือว่าการคบหาส่วนตัวสำคัญกว่าตำแหน่ง

3. ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมมุ่งประสานประโยชน์ คือผู้บริหารที่พิจารณาทั้งประโยชน์ของสถาบันหรือหน่วยงานและประโยชน์ของบุคคลทั้ง 2 อย่างพร้อมๆ กันไป แล้วจะลุ่มอล่วยไม่ให้ฝ่ายใดต้องเสียหายมากเกินไป เช่น รู้จักประนีประนอมในเรื่องทุกเรื่อง ประโยชน์ของหน่วยงานก็ได้ ประโยชน์ของบุคคลก็ได้พร้อมๆ กันไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของผู้บริหารจะเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ในการทำงานและต่อความพอใจของบุคลากรในโรงเรียนด้วย ขณะเดียวกันในสถานการณ์แวดล้อม

บางอย่างของผู้บริหารที่แสดงออกมานั้น อาจมีผลสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมของบุคลากรที่แสดงออกมาเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมการบริหาร หมายถึง การกระทำหรือการแสดงกิริยาท่าทาง ที่ผู้บริหารแสดงออกในด้านการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตน และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อให้งานในหน้าที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหาร

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปและเรียงลำดับการพัฒนาการของการบริหารได้ดังต่อไปนี้

ชงชัย สันติวงษ์ (2523) ได้แบ่งแนวคิดการบริหารงานออกเป็น 5 แนวทาง คือ

1. แนวคิดการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ แนวคิดนี้จะให้ความสำคัญต่องานเป็นสำคัญ (Work centered) ดังนั้นในการบริหารจึงเน้นที่กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ การวางแผนการจัดองค์การและการควบคุม

2. แนวคิดการบริหารแบบตัดสินใจเป็นแนวคิดจากการดำเนินงานทางธุรกิจ และมุ่งกำไรเป็นผลตอบแทน ดังนั้น จึงให้ความสำคัญในการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อการตัดสินใจดำเนินการ

3. แนวคิดการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ แนวคิดนี้จะให้ความสำคัญต่อคนงานเป็นสำคัญ ดังนั้นในการบริหารจึงเน้นหลักในการเรื่องการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ใช้วิธีการจูงใจและเสริมสร้างขวัญกำลังใจการปฏิบัติงาน

4. แนวคิดการบริหารแบบระบบเพื่อการปรับตัว เป็นแนวคิดที่เน้นการปรับตัวขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก เทคนิคที่สำคัญคือ วิธีการเชิงระบบ โดยพิจารณาถึงปัจจัยนำเข้า ผลผลิต และกระบวนการ

5. แนวคิดการบริหารงานตามสถานการณ์ แนวคิดนี้เน้นการแก้ปัญหาโดยการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อการวิเคราะห์สำหรับสถานการณ์นั้นๆ จะเห็นได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงทุกระยะ กล่าวคือในระยะแรกเริ่มของการบริหารงานได้มุ่งเน้นผลงานเป็นหลัก ดังนั้น การบริหารงานจึงให้ความสำคัญเรื่องการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดองค์การและการควบคุมบุคลากรในหน่วยงาน แต่ในระยะต่อมา นักบริหารได้พบความจริงว่า คนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีความรู้สึกนึกคิด การเสริมสร้างขวัญกำลังใจในหน่วยงาน โดยการกระตุ้นและจูงใจก็จะช่วยให้สมาชิกในหน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นแนวคิดในการบริหารงานในระยะต่อมาได้ให้ความสำคัญต่อคนงานเป็นสำคัญ โดยเน้นในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ใช้วิธีการกระตุ้นและจูงใจเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการ

ปฏิบัติงาน และในยุคต่อมา แนวคิดในการบริหารงานขององค์กร ได้มุ่งทำไรผลตอบแทนและปรับองค์กรให้สอดคล้องกับสภาพภายนอก ดังนั้น ในการบริหารงาน จึงมุ่งการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อการ ตัดสินใจ และมุ่งวิธีการเชิงระบบซึ่งเป็นแนวคิดในการบริหารงานที่จะให้ความสำคัญทั้งงาน และคนไปพร้อมกัน

กัญญา สาร (2516) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขที่จำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กรและเพื่อให้องค์กรดำรงอยู่ได้ ประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และลักษณะงานเอาไว้อย่างแน่ชัดและครอบคลุม
2. จะต้องมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยสั่งการ และการควบคุมบังคับบัญชาไว้ให้ชัดเจน
3. มีการมอบหมายงานให้แก่ตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน ทั้งลักษณะงานและขอบเขตของงานเพื่อให้ตำแหน่งต่างๆ มีความรับผิดชอบที่แน่นอน นอกจากนี้ งานที่มอบหมายจะต้องกระจายทั่วถึง
4. มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีความรวดเร็ว ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยให้การประสานงานภายในหน่วยงานดำเนินไปด้วยดี
5. มีการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องทุกระยะ เพื่อการปรับปรุงการวางแผนและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ
6. จะต้องมีการส่งเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานได้ปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ เสียสละและเข้มแข็ง
7. จะต้องมีการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีระบบการบริหารที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ ผู้นำจะต้องมีการปรับปรุงพฤติกรรมการบริหารอยู่เสมอให้สอดคล้องกับความต้องการ และให้เกิดความเชื่อถือจากบุคลากรในหน่วยงานนั้นๆ สรุปเมื่อพิจารณาบทบาทคุณลักษณะของผู้บริหาร

จากแนวคิดต่างๆ ที่กล่าวมาพอที่จะสรุปแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารว่ามีหน้าที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จและทำให้องค์กรเข้มแข็ง มีพลังสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งผู้บริหารจะสามารถทำหน้าที่ของตนให้ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารนั่นเอง

ความสำคัญของการบริหาร

การบริหารนั้นมีความสำคัญควบคู่กันมากับอารยธรรมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะเมื่อนุษย์รวมกันเป็นหมู่เป็นกลุ่มมีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตาม

ลักษณะของความรู้ ความสามารถ มีการช่วยเหลือระหว่างพวกเขาเดียวกัน โดยมีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของกลุ่มชนเหล่านั้น เมื่อกลุ่มสังคมขยายตัวเติบโตขึ้นมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มนุษย์เริ่มสร้างและวางระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ นั้น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อถือ ทั้งนี้ก็โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดความสำเร็จเรียบร้อยขึ้นในองค์การ และเกิดความสงบในสังคมนั้นๆ สมาน รั้งลิโยกฤษฏ์ (2521) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์และเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก

2. การเพิ่มของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วเป็นผลให้องค์การต่างๆ ต้องขยายงานด้านการบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรม ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

4. การบริหารเป็นกรรมวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคม และ โลก ไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

5. การบริหารจะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต

6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังกัด ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก

7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำต้องคำนึง ถึงปัจจัยต่างๆ และการวินิจฉัยสั่งการนี้เองเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของนักบริหาร

8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรือสำนักงานย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด

9. การบริหารกับการเมืองเป็นของคู่กัน ไม่อาจจะแยกกันโดยเด็ดขาด ฉะนั้นการศึกษาวิชาการบริหารจึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

จะเห็นได้ว่า การบริหารมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มาอย่างยาวนานและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สรุป การบริหารโรงเรียนนั้นเป็นงานที่จะต้องใช้เวลาและความรอบคอบให้มากยิ่งขึ้น เพราะสิ่งสำคัญผู้บริหารนั้นจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถพร้อมประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้

เพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่สมาชิก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับบริการได้พัฒนาในด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

คณะกรรมการการประถมแห่งชาติ (2541, 4) ได้อธิบายว่าการบริหารสถานศึกษาหมายถึง การบริหารเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายหลักคือทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งโดยทั่วไปงานบริหารโรงเรียนจะครอบคลุม 6 งานคืองานวิชาการ งานบุคลากรงานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สุนทร วงศ์ไวยสุวรรณ (2540, 13) กล่าวว่าถึงการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษาที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู อาจารย์ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยจะต้องเกิดการพัฒนาในทุกด้านตั้งแต่ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ทำให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สุรพล พุฒดำ (2546, 30) ที่กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดหาวิธีการที่จะทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยมีตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงควมมีประสิทธิภาพผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

เมธี ปิลันธนานนท์ (2525, 2) มีความเห็นว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการบริหารหรือการบริการด้านการปกครอง การเรียนการสอน และการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการศึกษาร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

พนัส หันนาคินทร์ (2523, 25) ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นภารกิจของผู้บริหารเพื่อให้งานบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ทั้งยังข้อสังเกตว่าการบริหารโรงเรียนมุ่งหวังที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2540, 128) ให้ความหมายการบริหารโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ และใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ ที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามีภารกิจที่ต้องปฏิบัติทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ในการดำเนินงาน 5 ประการ คือ

1. การให้โอกาสทางการศึกษาหรือปรับปรุงการศึกษาในสถานศึกษาหรือบริหารงานวิชาการ
2. บริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา

3. บริหารงานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา
4. บริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงินและการให้บริการ
5. บริหารงานกิจการนักเรียน

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2542, 12) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือกระบวนการต่างๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งเรียกว่าผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการทางการศึกษา แก่สมาชิกในสังคม

สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553, 12) การบริหารสถานศึกษา หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาตามความรับผิดชอบของตนที่มีอยู่ เพื่อให้บริการเกี่ยวกับการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ

จากการศึกษาดังกล่าวพบว่าการบริหารงานในสถานศึกษานั้น จะประสบความสำเร็จได้ นั้นไม่ใช่ผู้บริหารคนเดียวเท่านั้น แต่มีหลายองค์ประกอบด้วยกัน อาทิคุณธรรมจริยธรรม ความสามัคคีของหมู่คณะ ความเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร ความเป็นคนที่รู้หน้าที่ของตัวเอง เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่โทษคนอื่นพยายามช่วยกันหาแนวทางวิธีการที่จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนสามารถนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่สถานศึกษา

สรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือการพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ และเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอด ต้องกำหนดแผนงานวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ โดยพึงพึงงบประมาณจากรัฐที่มีไม่มากนักด้วยความประหยัด ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลาและทรัพย์สินอย่างอื่นเพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบธรรมาภิบาล

ความหมายของธรรมาภิบาล

ความหมายของธรรมาภิบาล (good governance) ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้
 ชรินทร์ ฉ่างดี (2550, 12) กล่าวว่าธรรมาภิบาลทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือของรัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน อย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมทางกฎหมายมี เสถียรภาพ มีโครงสร้าง

และกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยมีการเลือกใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น ธรรมนูญ ธรรมนูญ สู่ประสานการประชารัฐ การปกครองที่ดี การบริหารจัดการที่ดี

ประเวศ วะสี (2541, 3-4) กล่าวว่าธรรมนูญ หมายถึงความถูกต้อง เป็นธรรมใน 3 เรื่องใหญ่ๆ ด้วยกันคือ มีการเมืองที่โปร่งใส รับผิดชอบต่อสังคม และถูกตรวจสอบได้ มีภาคธุรกิจที่โปร่งใส รับผิดชอบต่อสังคมและถูกตรวจสอบได้ และมีสังคมที่เข้มแข็ง มีความเป็นประชาสังคม (civil society) สามารถตรวจสอบภาครัฐได้ นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2542, 4) กล่าวว่าธรรมนูญ หมายถึงกรอบการบริหารจัดการขององค์กรต่างๆ ในการบริหาร ระบบบริษัทก็จะเรียกว่า corporate good governance ในราชการก็เรียกว่า public governance ซึ่งกรอบการบริหารจัดการนี้มีทั้งดีและไม่ดี ที่ดีเรียกว่า good governance ที่ไม่ดีเรียก bad governance

วรลักษณ์ มนต์เอื้อศิริ (2541, 14) กล่าวว่าธรรมนูญ หมายถึง การบริหารการจัดการประเทศที่ดีในทุกๆ ด้านและทุกๆ ระดับการบริหารจัดการที่ดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีหลักคิดว่าทั้งประชาชน ข้าราชการ ผู้บริหารประเทศเป็นหุ้นส่วนกันในการกำหนดชะตากรรมของประเทศ แต่การเป็นหุ้นส่วนไม่ใช่หลักประกันความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประสิทธิภาพ ความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมของสังคมในการกำหนดนโยบายการบริหารตรวจสอบประเมินผลอย่างจริงจัง

วรภัทร โทชนะเกษม (2541, 20) กล่าวว่าธรรมนูญ คือ การใช้สิทธิของความเป็นเจ้าของ (owner rights) ที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองโดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหารกรณีของภาครัฐนั้นผู้เป็นเจ้าของก็คือ ประชาชน ซึ่งใช้สิทธิของคนผ่านการเลือกตั้งในเขตการเลือกตั้ง ขณะที่ผู้ได้รับการเลือกตั้งก็เข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาเพื่อกำกับดูแลผู้บริหารประเทศคือ รัฐบาลให้บริหารประเทศไปในทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2541, 2) อธิบายว่าธรรมนูญเป็นคำสนธิระหว่างคำว่า “ธรรม” ซึ่งแปลว่าความดีหรือกฎเกณฑ์ กับคำว่า “อภิบาล” ซึ่งแปลว่าบำรุงรักษาปกครอง เมื่อรวมกันเป็นคำว่า “ธรรมนูญ” หมายถึง การปกครองที่ดี

อนันท์ ปันยารชุน (2542, 14) กล่าวถึงธรรมนูญว่าเป็นผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชน มีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

Kjare (2004, 24) ธรรมนูญ หมายถึง การปกครองที่มีหลักการความรับผิดชอบต่อรับการตรวจสอบสาธารณะเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สำหรับธนาคารโลก (World Bank) เสนอว่าธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารประเทศที่มีความนโยบายที่เป็นไปอย่างเปิดเผยและสามารถเกิดความสำเร็จได้ กลไกการบริหารของรัฐบาลมีความน่าเชื่อถือ มีประชาสังคมที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมในกิจการของภาครัฐ และทุกนโยบายอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย (Pierre, 2000, 14)

สรุปได้ว่าธรรมาภิบาล หมายถึง ระบบกลไกของรัฐที่มีความแข็งแกร่ง ในการบริหารจัดการประเทศให้เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบตามที่กำหนดไว้ มีความถูกต้องเป็นธรรม ใน 3 เรื่องใหญ่ๆ คือ การเมืองที่โปร่งใส รับผิดชอบต่อสังคม และถูกตรวจสอบได้ เป็นแนวทางที่สำคัญที่จะจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้สามารถอยู่ร่วมกันมีความรู้สึกสามัคคีในการปฏิบัติงานร่วมกัน และนำมาซึ่งความเจริญในด้านต่างๆ อย่างมีเสถียรภาพ

องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างมาก บางเรื่องมีผลทางการขยายตัวและสร้างสรรค์ บางเรื่องมีผลในทางชะลอหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ไม่พึงประสงค์จนบางครั้งกลายเป็นภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ซึ่งภาควิชาการและผู้ได้รับผลกระทบเห็นว่า สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากความหย่อนประสิทธิภาพของกลไกบริหารกิจการบ้านเมือง การบริหารราชการ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การทุจริตประพฤติชอบในวงราชการ อันเป็นความรับผิดชอบของข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ขณะเดียวกันในภาคประชาชน อันเป็นพลังสำคัญก็มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตื่นตัวและรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนความตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเพิ่มขึ้นหากความอานแอและความหย่อนประสิทธิภาพดังกล่าวไม่ได้รับการจัดการแก้ไขอย่างแท้จริงและรีบด่วน โอกาสที่จะนำพาประเทศฟื้นตัวจากวิกฤติข้อมเป็นไปได้อย่างดี ยาก ทั้งอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศยิ่งขึ้น แนวทางในการจัดระเบียบราชการและวางมาตรการแก้ปัญหาควรมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542, 2)

1. สร้างกฎเกณฑ์และกลไกที่ดีในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมเพื่อให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง สามารถส่งสัญญาณเตือนภัย และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องสามารถปรับเปลี่ยนกลไกและฟันเฟืองการทำงาน และการประสานงานในภาครัฐและภาคเอกชนรองรับได้อย่างทันทั่วทั้งในยามที่มีปัญหา

2. พัฒนาศักยภาพของนักวิชาการให้สามารถศึกษาค้นคว้า และเสนอแนะแนวทางแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมอย่างถูกต้อง กล่าวหาญและมีจริยธรรม

3. ปรับปรุงระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐและภาคธุรกิจ เอกชนให้รวดเร็วเป็นธรรม

4. ขจัดการทุจริตประพฤติมิชอบและการหลีกเลียงกฎหมายเพื่อแสวงผลประโยชน์ใส่ตนหรือกิจการที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนเพื่อเกิดความสำนึก

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, 29) กล่าวไว้ว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน และประชาชน เป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้ลึกความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย

ธรรมาภิบาล (UNESCAP, 2000, 2 – 4) มีลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของทั้งผู้ชายและผู้หญิงเป็นหลักสำคัญของธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมกระทำได้โดยตรง หรือผ่านองค์กร หรือผ่านตัวแทน

2. การปฏิบัติตามกฎ (Rule of law) ธรรมาภิบาลต้องการกฎระเบียบที่ยุติธรรม และต้องการปกป้องสิทธิมนุษยชน

3. ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจตามกฎระเบียบ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีและเพียงพอ

4. ความรับผิดชอบ (Responsiveness) ธรรมาภิบาลต้องการให้องค์กรและกระบวนการทำงานตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนภายใต้กรอบเวลาที่สมเหตุสมผล

5. ความสอดคล้อง (Consensus oriented) ธรรมาภิบาลต้องการสื่อกลางประสานความเห็น ประโยชน์ที่แตกต่างกันให้ถึงซึ่งความสอดคล้องของสังคม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อันเป็นผลจากความเข้าใจบริบท ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมในชุมชน

6. ความเสมอภาค (Equity and inclusiveness) การเป็นอยู่ที่ดีของสังคมขึ้นกับการทำให้มั่นใจว่าทุกคนมีผลประโยชน์และไม่รู้สึกรังเกียจเป็นคนแปลกแยกในสังคม มีโอกาสที่ปรับปรุงหรือรักษาการเป็นอยู่ที่ดีของตนเอง

7. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) ธรรมาภิบาลหมายความว่ากระบวนการและองค์การผลิตสิ่งต่างๆ ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมด้วยการทำให้ทรัพยากรมีประโยชน์คุ้มค่าที่สุด รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและปกป้องสิ่งแวดล้อม

8. ความมีการตรวจสอบได้ (Accountable) การตรวจสอบได้เป็นหลักที่สำคัญของธรรมาภิบาล นั่นคือสาธารณะหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถตรวจสอบว่าโปร่งใสหรือปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือไม่

ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank = ADB) ระบุว่าธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ (ยุค ศรีอาริยะ, 2541, 41) คือ

1. การตรวจสอบได้ (Accountability)
2. ความโปร่งใส (Transparency)
3. การมีส่วนร่วม (Participation)
4. ความสามารถคาดการณ์ได้ (Predictability)
5. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างหลัก 4 ประการข้างต้น (Interrelation)

อานันท์ ปันยารชุน (2542) ได้ปาฐกถาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยว่า ควรยึดหลักความอิสระในการบริหาร ความอิสระในการจัดการ และอิสระในนโยบายการศึกษา ความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง ผู้บริหารจะต้องสามารถยืนยันได้ว่าตนเองทำไปเพราะเหตุผลอะไร ต้องรับผิดชอบต่อตัดสินใจนั้นๆ และต้องสนองความต้องการของสังคมในภูมิภาคหรือท้องถิ่น ต้องฟังเสียงที่คุณภาพการศึกษา สถาบันการศึกษานั้นสำคัญมากที่ต้องฟังเสียงถึงความ เป็นเลิศทางวิชาการ ความเป็นเลิศในคุณภาพของครูอาจารย์และความเป็นเลิศในคุณภาพของนักเรียน

อาเกียร์ แซม (2545) ได้กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล แม้ว่าการจะจัดวิธีการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลอาจจะไม่มีวิธีที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว แต่ที่จะกล่าวต่อไปนี้ต้องถือว่าเป็นองค์ประกอบร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาล องค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่

1. การรับผิดชอบต่อ
2. ความโปร่งใส
3. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบ
4. การจัดวิธีการปกครองแบบมีส่วนร่วม
5. การสร้างกรอบทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เข้มแข็ง

มหาธีร์ โมฮัมหมัด (2545, 28; อ้างถึงใน ไชยวัฒน์ คำชู) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่าหมายถึง การใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อการบริหารกิจกรรมต่างๆ ของชาติบ้านเมือง และหมายรวมถึง กระบวนการ ความสัมพันธ์และสถาบันต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน ซึ่งประชาชนพลเมืองใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในการบริหารจัดการกิจการ

ต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับชีวิตประเทศ ซึ่งมีองค์ประกอบร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างหลักธรรมาภิบาลอันได้แก่

1. การรับผิดชอบ
2. ความโปร่งใส
3. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ
4. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. กรอบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

สำหรับประเทศไทยนั้นเริ่ม ใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” หรือที่บางท่านเรียกว่า ธรรมรัฐกันแพร่หลายภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ และหลังจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ทั้งนี้เนื่องมาจากในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงินจำนวน 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) รัฐบาลไทยให้คำมั่นว่าจะต้องสร้าง “Good Governance” ขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งแสดงโดยปริยายว่า ทั้งรัฐบาลไทยและกองทุนการเงินระหว่างประเทศเชื่อว่าวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เป็นผลส่วนหนึ่งมาจากการบริหารจัดการที่ไม่ดี หรือธรรมาภิบาล (Bad Governance) (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542, 17-18) ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3 (1) ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยมีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม (Rule of law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล
2. หลักคุณธรรม (Morality) ได้แก่ การยึดมั่น ในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ
3. หลักความโปร่งใส (Transparency) ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม (Participation) ได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง

6. หลักความคุ้มค่า (Utility) ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

วนิดา แสงสารพันธ์ (2543, 39) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

1. จะต้องมีความโปร่งใส ซึ่งรวมถึงการมีการดำเนินงานที่เปิดเผยมิระบอบกติกาที่ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสามารถตรวจสอบได้ซึ่งจะทำให้การทุจริตและบิดเบือนผลประโยชน์สาธารณะเกิดขึ้นได้ยาก

2. มีความรับผิดชอบในผลงานของการตัดสินใจของตนและมีเหตุผลที่อธิบายได้ กล่าวคือ เป็นความรับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ที่มีต่อสาธารณะชน โดยมีการจัดองค์การกำหนดคกฏเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงานที่สนองตอบต่อความต้องการกลุ่มต่างๆ ทั้งยังสามารถที่จะถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพและประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือกระบวนการที่ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการสังคมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

จากการศึกษาดังกล่าวพบว่าการใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้องค์การสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุม ติดตาม และตรวจสอบ ไม่ว่าจะหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนการที่จะสามารถให้การบริหารขับเคลื่อนไปได้นั้นผู้นำในหน่วยงานนั้นๆ ควรมีหลักการบริหารแบบมีรูปแบบการวางแผนงานและเปิด โอกาสให้หน่วยงานอื่นเข้ามาตรวจสอบในการบริหารงานบริหารงานแบบโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์การ เพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์การ เป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน และการทำงานในองค์การ และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐนั้น จะเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

การนำหลักธรรมาภิบาลไปบริหารสถานศึกษา

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นในสถานศึกษาได้นั้น ต้องมีการนำไปปฏิบัติ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะนำนโยบายมาดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ การสร้างแนวคิด หลักการ และวิธีการสร้างธรรมาภิบาลที่บุคคลและหน่วยงานต่างๆ เสนอแนะ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ โดยสรุปมีขั้นตอนใหญ่ๆ 3 ขั้นตอน (อนุสรณ์ คุ่มสมบัติ, 2549, 52 อ้างถึงใน ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมากและคณะ, 2551, 21) คือ ขั้นตอนการสร้าง ความตระหนักถึงความสำคัญของการมีธรรมาภิบาล ขั้นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนด อย่างต่อเนื่อง และขั้นการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มากำหนดเป็นกรอบในการศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และ ด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตาม กฎหมาย การกำหนดกฏกติกาและการปฏิบัติตามกฏกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึง สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ เป็นไป ด้วยความชอบธรรม เนื้อหาของกฎหมายมีความทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและ สังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตาม กฎหมายและข้อบังคับเหล่านั้น บังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอ ภาค ไม่เลือกปฏิบัติและไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหาร งบประมาณ พัสดุ และบริหารงานบุคคล เอื้อต่อการบริหารที่คล่องตัว และรับผิดชอบต่อผลงานและ ประชาชนแต่ละองค์กร กฎ กติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือเข้าประชุม ให้ตรงเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค รวมถึงมีข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่ภายใน องค์กร (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542, 9)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักนิติธรรม ว่าประกอบด้วย กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างมีความรับผิดชอบ สามารถปกป้องคนดีและลงโทษคน ไม่ดีได้ มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การ ดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และได้รับ

การยอมรับจากประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของตนเอง เข้าใจในกฎเกณฑ์และมีส่วนร่วมในกรณีต่างๆ (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี, 2544, 18)

แนวทางปฏิบัติตามหลักนิติธรรมดังกล่าว ทั้งเจตนารมณ์ สาระ และการบังคับใช้ ต้องมีความยุติธรรม เป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้ มีความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ ไม่ใช่เพื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกในสังคมเอื้อต่อการใช้ที่คล่องตัว และรับผิดชอบต่อผลและสมาชิกในสังคมกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การร่างการตราและการบังคับใช้ ดำเนินได้ทันเหตุการณ์มีความโปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ และสามารถคาดการณ์ได้โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีการบังคับใช้ และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตกลงกันไว้ หลักนิติธรรมมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อสังคมในการใช้เป็นหลักการปกครองและการบริหารจัดการ ใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม และเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมต้องถือเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเป็นค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและสันติสุขในหมู่คณะ อันจะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (สุวรรณ ทองคำ, 2545, 28 อ้างถึงใน ณรงฤทธิ เชื้อมากและคณะ, 2551, 22)

โดยสรุปหลักนิติธรรม หมายถึง หลักการใช้กฎเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานในการปกครอง กฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึงตัวบทกฎหมาย ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงในระดับต่างๆ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่นธรรมเนียมประเพณี ศาสนาและศีลธรรมด้วย โดยการใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเป็นธรรมและมีความชอบธรรม ได้รับการยอมรับและปฏิบัติตาม

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า “หลักนิติธรรม” หมายถึง การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของสถานศึกษา อันเป็นที่ยอมรับของบุคลากรและทุกคนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎ ระเบียบข้อบังคับ มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม

คุณธรรมเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่ทุกฝ่ายต้องการ ให้เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐต้องสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (มาตรา 79) และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา 78) ในด้านการจัดการศึกษาปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย (มาตรา 80)

ซึ่งเป็นแนวนโยบายในการกำหนดความมุ่งหมาย การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คุณธรรม สรุปลได้ว่าคุณธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับจาก สังคมและเป็นความคาดหวังทั้งของทางราชการได้ประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร สถานศึกษา ยังได้รับความคาดหวังในระดับสูงกว่าตำแหน่งอื่น จึงจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างในการ ปฏิบัติทั้งในด้านคุณธรรม และหน้าที่การงานแก่ผู้ร่วมงาน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถ “ครองตน ครองคน ครองงาน” อันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระมหากษัตริย์อัครราชกุมาร บพอ.นนะหุล โองการที่ 90 ระบุไว้ว่า “แท้จริงพระองค์อัลลอฮ์ ทรงใช้ให้รักษาความยุติธรรมและทำดี และการบริจาคแก่ญาติใกล้ชิดและให้ละเว้นจากการทำลามก และการชั่วช้า และการอธรรม พระองค์ทรงตักเตือนพวกเจ้าเพื่อเจ้าจักได้รำลึก” (สมาคมนักเรียนเก่า อาหรับ, 2542, 649)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, 7) ให้ความหมายไว้ว่าคุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี สำนึกในหน้าที่แล้วปฏิบัติตามหน้าที่อย่างถูกต้องและรับผิดชอบซึ่ง มีอยู่ในจิตใจ สามารถแสดงออกได้ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, 263) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรมคือสภาพคุณงามความดี

อัครราชกุมาร มุฮัมมัด อัดดามิมีย (2547, 138-140) ได้นำเสนอคุณลักษณะทางใจที่สำคัญ สำหรับคนมุสลิมทั่วไปที่ต้องการประสบความสำเร็จทั้งโลกนี้และปรโลกดังนี้

- 1) รู้สึกละอายต่อพระเจ้าที่พระองค์ทรงคุ้มครองอยู่เสมอ
- 2) รู้สึกเกรงและกลัวต่อพระเจ้า เพราะสำนึกในอำนาจของพระองค์
- 3) ไม่ผัดวันประกันพรุ่งในกิจการของพระองค์ในทุกเรื่องหากมีความสามารถพอ และเมื่อผิดพลาดก็รีบขอภัยโทษต่อพระองค์ทันที
- 4) เขาจะไม่ลำพองกับความสุขสบายที่ได้รับ ไม่เคียดแค้นกับภัยพิบัติ ไม่เป็นทุกข์กับคำตำหนิ เพราะทุกสถานการณ์เขาต้องพึ่งพระองค์อยู่เสมอ
- 5) ขณะที่เผชิญกับคนที่จู่โจมต่อเขา เขาไม่โกรธตอบและไม่ได้เถียงถึงแม้เขาจะเป็นฝ่ายถูกก็ตาม
- 6) เขาจะต้องปฏิบัติภารกิจอย่างแท้จริงเพื่อพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ เพราะต้องการรับใช้ใน ฐานะบ่าว มิใช่เพราะต้องการสวรรค์หรืออนรก

ชัยยิด สุลัยมาน นัควี (2546, 112) ได้กล่าวว่ามุสลิมทุกคนต้องแสดงความเคารพภักดี พระผู้เป็นเจ้าทั้งจิตวิญญาณและการปฏิบัติ แต่การแสดงความเคารพสักการะของจิตใจผู้ศรัทธานั้น จะมิอยู่ตลอดเวลาและในทุกย่างก้าวของชีวิต นั่นคือความยำเกรงพระเจ้า ความบริสุทธิ์ใจ ความไว้วางใจ ในพระผู้เป็นเจ้า ความอดทนและความกตัญญูรู้คุณต่อพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นคุณธรรมแห่ง จิตใจที่อิสลามต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในหัวใจของมุสลิม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, 60-65) กล่าวว่าหลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติเป็นพลเมืองดี คือ ปฏิบัติ ตามฆราวาสธรรม ได้แก่ สัจจะ คือ การรักษาสัจ ทมะ คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ชันติ คือ การอดทน อดกลั้น และการอดออม จาคะ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, 73-74) ได้กล่าวว่าในส่วนของ ผู้บริหาร โรงเรียน ไม่ได้มีกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องยึดถือหรือมีคุณธรรมใดบ้าง แต่ลักษณะ ที่แสดงคุณธรรม จริยธรรมที่ผู้บริหารมีปรากฏอยู่ใน หลักของศาสนาทุกศาสนา ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง จรรยาบรรณและวินัยของข้าราชการครู ซึ่งโดยสรุปแล้วผู้บริหาร โรงเรียนควรมีคุณธรรม ในเรื่องต่อไปนี้เป็นพื้นฐาน คือ

- 1) มีเมตตากรุณา ต่อเพื่อร่วมงานและผู้อื่น
- 2) มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
- 3) ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ร่วมงาน
- 4) มีความยุติธรรม มีเหตุผล และวางตัวเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ
- 5) มีความรักและห่วงผู้ร่วมงาน
- 6) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและผู้อื่น
- 7) ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อหน่วยงานและต่อผู้อื่น
- 8) มองโลกในแง่ดี
- 9) ยึดระบบคุณธรรมในการบริหาร

คุณธรรมพื้นฐานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงพระดำรัสไว้เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2525 ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง มีใจความดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, 32)

ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์มี 4 ประการ ประกอบด้วย

- 1) สัจจะ คือ ความจริง ซื่อสัตย์ต่อกันจริงใจ จริงวาจา และจริงในการกระทำ
- 2) ทมะ คือ การฝึกตนในการควบคุมจิตใจตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ข้อขัดแย้ง ปรับตัว ปรับใจเข้าหากัน
- 3) ขันติ คือ อุดทน มีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ว่วาม ทนต่อการล่วงเกินกัน
- 4) จาคะ คือ เสียสละ มีน้ำใจ สามารถและสละความสุขสำราญ ความพอใจส่วนตัว เพื่อผู้ครองได้ เช่นอดหลับอดนอน พยายามกันในยามเจ็บไข้ ตลอดจนมีจิตใจเอื้อเพื่อแผ่ต่อญาติมิตรสหายของผู้ครองใจไม่แคบ

Kohlberg (1976, 5) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าคุณธรรม คือ ความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติและปฏิบัติในสังคม และทำให้บุคคลมีการพัฒนา จนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเองมาตรฐานการตัดสินใจของสังคมจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้เป็นเรื่องที่ผิดหรือถูก

Naceur Jabnoun (2005, 136 อ้างถึงใน เฟาซี วงศ์ภักดี, 2554, 28) กล่าวว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของคนงานคือความยุติธรรม เนื่องจากความยุติธรรมเป็นเหตุ นำไปสู่ความเสื่อมของอารยธรรม และความยุติธรรมจะไม่เกิดขึ้นหากยึดถือเป็นเพียงกฎข้อระเบียบ มีผู้บริหารจำนวนมากที่ปิดความรับผิดชอบอันเกิดจากความยุติธรรมที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาของเขา และถือเป็นเรื่องผิดปกติสำหรับผู้บริหารที่จะแก้ต่างซึ่งกันและกันในเรื่องความยุติธรรม การที่จะเรียกร้อยว่า ความยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรเป็นการไม่เพียงพอ ความยุติธรรม ควรได้รับการส่งเสริมด้วยโปรแกรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับแรงเสริมที่ก่อให้เกิดความยุติธรรม เช่น ควรจะมีหน่วยรับร้องทุกข์ทั้งภายในแผนกทั่วไปและแผนกบุคคล แม้ว่าคุณยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของรากฐานของวัฒนธรรมของศอสาบะฮ์ (สาวก) ของท่านศาสดามูฮัมมัด (คืออลฯ) และแม้ว่าคุณยุติธรรมเป็นเพียงหนึ่งในบรรดาเป้าหมายทั่วไปของอิสลาม แต่อุมร์ (กาลิปลัน 2) ได้สร้างองค์กรรับร้องทุกข์ที่มีอำนาจที่จะสร้างความยุติธรรมดังปรากฏไว้ในอดีต

เมื่อพิจารณาความหมายของคุณธรรมดังกล่าว สรุปได้ว่าความดีงามที่ปลูกฝังอยู่ในจิตใจจนเป็นนิสัย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสม และมีผู้กล่าวถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมไว้ดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 กล่าวถึงการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมว่า เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทย มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ ประชาชนแต่ละคนทำหน้าที่อย่างถูกต้อง เลือกรับงานที่สุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย และ

เป็นพลเมืองดีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่คนไทยทุกคนในโอกาสครบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อปี 2525 กล่าวไว้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนด้วย ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปบริหารราชการ ต้องเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ ก็จะต้องปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 คือมีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน และต่อผู้ร่วมงานและต่อประชาชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542, 7)

สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีย่อมมีคุณธรรมในการบริหาร โดยสามารถนำหลักธรรมทางศาสนามาเป็นแนวทางในการบริหาร ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความเสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ร่วมงาน มีความซื่อสัตย์สุจริตยุติธรรม มีความรักและจริงใจต่อผู้ร่วมงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีวินัยในตัวเอง มีความรู้ศาสนาอิสลามดีและปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา มีความอดทน อดกลั้น และยอมรับทักษะที่หลากหลาย เมื่อมีข้อขัดแย้ง ต้องการทางยุติด้วยเหตุผล

3. หลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใส เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยเฉพาะผลการดำเนินงานและรายงานทางการเงินจะต้องเปิดเผยและมีความโปร่งใส เชื่อถือได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลักความโปร่งใส มีผู้กล่าวถึงสาระสำคัญไว้ต่างๆ ดังนี้

ความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวกและมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544, 26 อ้างถึงใน ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมากและคณะ, 2551, 25)

ความสุจริตและโปร่งใส (Honesty and transparency) การบริหารราชการที่มีความสุจริตและโปร่งรวมถึงการมีระเบียบและการดำเนินงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมาประชาชนสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี เป็นธรรม ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลหรือประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบและติดตามผลได้ (สมาน รังสีโยกฤษฎ์, 2543, 33)

หลักความโปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา หมายถึงการให้สังคมเป็นสังคมที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ช่วยให้

การทำงานภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และ บุญมี ลี, 2544, 42)

อานันท์ ปันยารชุน (2543, 51) ได้กล่าวถึง ความโปร่งใส (transparency) เป็นการพิจารณา ที่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาและความตั้งใจจริงในการ บริหารงานของรัฐต่อสาธารณชน มีความเป็นอิสระในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า สังคมและสิ่งแวดล้อมสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง หรือการที่ประชาชนสามารถเข้าถึง และรับทราบ ข้อมูลข่าวสารทางสาธารณะของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ความทันสมัยของ ข้อมูลและความรวดเร็วของการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่นในการทำธุรกิจ ประกอบกิจกรรมทางสังคม หรือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายของรัฐ นับเป็นสาระสำคัญ ที่แสดงถึงความโปร่งใสของการบริหารประเทศเกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ กำกับดูแลหรือประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบและติดตามผลได้

เจริญ เกษภูววัลย์ (2545, 147) ให้ความหมายของคำว่า “โปร่งใส” คือ การเปิดโอกาส ให้สาธารณชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและกระบวนการปฏิบัติด้านต่างๆ ของรัฐบาล โดยมีความเชื่อมั่นว่า รัฐบาลมีความตั้งใจจริงในอันที่จะดำเนินการตามนโยบายและกระบวนการ ปฏิบัติที่ประกาศไว้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าหลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปรับปรุงกลไกการทำงานของสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส ระหว่างผู้บริหารกับ บุคลากรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และมี กระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกในสังคม เข้าถึงได้โดยไม่ปิดบังอำพราง และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้อง การปฏิบัติงานส่วน ต่างๆ ด้วยความโปร่งใส

4. หลักความมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม เป็นหลักการหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล อาจกล่าวได้ว่าหลักการ มีส่วนร่วมมีความสำคัญที่สุดในหลักธรรมาภิบาล และนักวิชาการบริหารได้ให้ความหมายของ หลักการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ธรรมรส โชติคุณุช (2540, 280) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการ บริหารที่ให้ผู้ทวิระดมกำลังความคิด จิตใจ ให้เกิดพลังทางการบริหาร

วิระ ไชยธรรม (2542, 11) กล่าวว่าหลักการมีส่วนร่วมตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมี

ส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติ

สมาน รั้งสิทธิโยกฤษฎ์ (2543, 10-11) ให้ความหมายหลักการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การบริหารราชการที่ประชาชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วมในทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยชอบธรรม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเสรี รวมถึงการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนและประชาชนในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะสำคัญบางประการหนึ่งที่ประชาชนจะมีส่วนร่วม คือ การมีรูปแบบการปกครองและการบริหารงานที่กระจายอำนาจ

สุดจิต นิमितกุล (2543, 13-24) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่เสนอ โดยกระทรวงมหาดไทย หมายถึง การมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริหารประชาชน

วนิดา แสงสารพันธ์ (2544, 42) ให้ความหมายหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการสังคม ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

การมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาที่เสนอโดยนายชวน หลีกภัย ได้ให้ความหมายว่า การทำให้สังคมเป็นสังคมที่มีประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญของสังคม โดยประชาชนมีความสามัคคีร่วมมือในการทำงานในเรื่องสำคัญ ตลอดจนไม่มีการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐและภาคเอกชน (บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544, 42)

Wenger (1998, 55-57) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการ โดยการมีส่วนร่วมนี้เป็นทั้งการกระทำและการเชื่อมโยงกันของบุคคลกับสังคมและกิจการของสังคม การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการซับซ้อนที่รวมถึงการกระทำ การพูดคุย การคิด ความรู้สึก และการเป็นเจ้าของบุคคลทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเอกลักษณ์การมีส่วนร่วมดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมไม่ใช่ความร่วมมือ (collaboration) การมีส่วนร่วมรวมถึงความสัมพันธ์ที่มีความขัดแย้งกัน มีความประสานกลมกลืนกัน มีความสนิทสนมกันและยังมีการแข่งขันกันด้วย
- 2) การมีส่วนร่วมในชุมชนทางสังคมจะสร้างประสบการณ์ และสร้างชุมชนประชาชนจะได้ทำงานจริงๆ ในชุมชนของตน

3) การมีส่วนร่วมมีความหมายกว้างกว่าการผูกมัด เพราะรวมถึงการปฏิบัติที่เกิดจากการเจรจาต่อรองในกิจกรรมต่างๆ ที่กระทำ

Roodt (2001, 469) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมของประชาชนไม่ว่าในระดับมากหรือน้อยในองค์กร ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติงานพัฒนา

Im (2001, 233) ได้รวบรวมทรรศนะของนักวิชาการหลายคน แล้วนิยามการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า คือ ระบบที่ยอมให้ประชาชนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรทางราชการและการดำเนินนโยบายที่ประชาชนให้ความสนใจและมีอิทธิพลต่อประชาชน จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาสร้างหลักความมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการการจัดทำแผนปฏิบัติงาน และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่างๆ ให้ข้อมูล ความคิดเห็นแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อให้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจแก้ปัญหา รวมถึงการดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

5. หลักความรับผิดชอบ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของหลักความรับผิดชอบไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, 990) ให้ความหมายไว้ว่า ความรับผิดชอบหมายถึง การยอมรับผลทั้งที่ดีและไม่ดีในกิจกรรมที่ตนกระทำลงไปหรือที่อยู่ในความดูแลของตน

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2543, 1-6) ให้ความหมายการทำงานอย่างมีหลักการและความรับผิดชอบ (accountability) หมายถึง การตัดสินใจกระทำใดๆ หรือมาตรการที่นำไปใช้ในการกระทำใดๆ ต้องสามารถอธิบายโดยมีข้อมูลให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับรู้ได้ว่าเหตุใดจึงตัดสินใจอย่างนั้น ซึ่งเมื่อมีการตัดสินใจไปแล้วผลอาจจะออกมาดีหรือไปไม่ดีก็ได้แต่บุคคลต้องรับผิดชอบต่อตัดสินใจของตนเอง คำว่ารับผิดชอบ มีคำในภาษาอังกฤษซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันอยู่ 2 คำ คือ คำว่า accountability หมายถึง ภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และคำว่า responsibility หมายถึง ความรับผิดชอบ

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2543, 10-15) กล่าวว่า การมีพันธะความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการบริหารราชการที่มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ และบทบาทที่มีต่อสาธารณชนโดยมีการจัดองค์กรหรือการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม การที่จะมีพันธะความรับผิดชอบต่อสังคม เช่นนี้องค์กรหน่วยงาน และผู้ที่

เกี่ยวข้องต้องพร้อมและสามารถที่จะถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงาน ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการใช้ทรัพยากรสาธารณะ

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ถี (2544, 54) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ (accountability) คือ การตัดสินใจใดๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำกับสาธารณะ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก และมีจิตใจเสียสละ เห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

โสมนัส ณ บางช้าง (2554, 10) ผู้บริหารกิจการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอย่างเคร่งครัด การละเลยไม่ว่าจะเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออาจจะนำมาซึ่งความเสียหายอย่างรุนแรงต่อกิจการซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ แนวทางปฏิบัติที่จะสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักความรับผิดชอบดังกล่าว ต้องมีการระบุภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อกำหนดอื่นๆ อย่างเคร่งครัด ต้องมีกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างเสมอภาค ดำเนินงานโดยมุ่งผลที่ผู้รับบริการเป็นสำคัญ ต้องจัดให้มีกลไกตรวจสอบจากภายนอก ต้องจัดให้มีการจัดทำรายการใช้จ่ายเงินและรายการผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง และยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจและการกระทำทั้งผลดีและผลเสียและสามารถอธิบายเหตุผลในการกระทำนั้นได้ การปฏิบัติหรือดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบ จะทำให้การดำเนินงานโดยรวมเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่ซ้ำซ้อนและมีความโปร่งใส ทรัพยากรและพลังงานต่างๆ ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในขณะเดียวกัน ถ้ามีการละเลยไม่ว่าจะด้วยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ อาจนำมาซึ่งความเสียหายอย่างรุนแรงจนยากที่จะทำการแก้ไขหลักความรับผิดชอบ คือการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในกาแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

ศิริพร พงศ์ศิริโรจน์ (2540, 215-217) ได้สรุปความรับผิดชอบของผู้บริหารไว้ดังนี้

1) ความรับผิดชอบต่อองค์กรในฐานะผู้นำกลุ่มได้แก่การกำหนดเป้าหมายวางแผน กำหนดนโยบาย ติดตามงานเสมอ หากพบข้อบกพร่องจะต้องแก้ไข ช่วยเสริมสร้างปริมาณและคุณภาพของงานให้ได้รับผลสูงสุด

2) ความรับผิดชอบต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

3) ความรับผิดชอบต่อหน่วยงานอื่น ได้แก่ สอนตนเองให้เป็นผู้นำที่ดี เป็นผู้มีคุณธรรม

จริยธรรม

สมเดช สีแสง (2542, 170) กล่าวว่าความรับผิดชอบหมายถึง สภาพทางอารมณ์ของบุคคลที่เป็นความรู้สึกด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรทำ ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความรับผิดชอบเมื่อผิดพลาดและเต็มใจรับคำตำหนิเสมอ

สถาบันพระปกเกล้า (2549, 13) ให้ความหมายว่าหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตนเอง

Ali Abdul Kadar (1973) กล่าวว่าไม่มีอะไรมากไปกว่าความรับผิดชอบที่มนุษย์ได้ตัดสินใจที่จะแบกรับ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีอิสระที่จะเลือกและมนุษย์มีปัญหาที่จะคิดไตร่ตรอง ยิ่งไปกว่านั้น ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงสถานภาพของตนไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

Naceur Jabnoun (2005 อ้างถึงใน เฟาซี วงศ์ภักดี, 2554, 24) กล่าวอีกว่าความรับผิดชอบถือเป็นข้อผูกมัด (Obligation) ที่ทำให้มีการปฏิบัติงานขึ้น ความรับผิดชอบจะสัมพันธ์กับขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่บุคคลมี โดยทั่วไปทุกคนจะรับผิดชอบต่อสิ่งที่อยู่ภายใต้อำนาจของเขา การมอบหมายอำนาจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จขององค์กร การมอบหมายอำนาจจะต้องกระทำภายใต้กรอบของอำนาจหน้าที่และการตรวจสอบ เพราะความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ไม่อาจละเลยได้ ผู้บริหารจำนวนมากรู้สึกว่าเป็นการยากที่จะทำการมอบหมายอำนาจ เพราะพวกเขาสำคัญผิดว่าการทำงานด้วยตัวของพวกเขาเองเป็นการดีกว่า อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวนี้สามารถแก้ไขโดยการฝึกอบรมผู้บริหารให้รู้จักรับผิดชอบงาน การมอบอำนาจจะมีประสิทธิผลมากขึ้น หลังจากได้ผ่านประสบการณ์ครั้งแรกไปแล้ว

Barnard (1989) ความรับผิดชอบ หมายถึง สภาพของอารมณ์ของบุคคลที่มีความรู้สึกเสียใจ ไม่พอใจ เมื่อไม่ได้ทำในสิ่งอันควรทำหรือไม่ได้ละเว้นในสิ่งที่ควรละเว้นเป็นความรู้สึกด้วยตนเองว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดควร ในเชิงศีลธรรมและคุณธรรมตามสภาพสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ ผู้นำที่ดีย่อมยินดีรับผิดชอบและเต็มใจยอมรับ ขณะเดียวกันเมื่อรับหน้าที่ได้มาแล้วจะบากบั่นทำหน้าที่ให้ดีที่สุด โดยไม่ทอดทิ้งแม้แต่จะมีอุปสรรคบางประการมาเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบเป็นลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้นำทุกคน

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา การใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาต่างๆ ของสถานศึกษา มีความเป็นกันเองสามารถรับฟังความคิดเห็น ยกย่องให้เกียรติและพุดจาสุภาพกับผู้ร่วมงานนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง แสวงหาทรัพยากรมาสนับสนุนโรงเรียน จัดระบบบริหารงานอย่างชัดเจน มีการประสานงาน

ทั้งภายนอกและภายในและไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานในหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลจากสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

6. หลักความคุ้มค่า

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของหลักความคุ้มค่าไว้ดังนี้

วิระ ไชยธรรม (2542, 12-13) ได้กล่าวว่าหลักความคุ้มค่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยตรงค้ำให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปด้วยความประหยัดหมุนเวียนใช้และสร้างทดแทนใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ พยายามลดการเกิดมลภาวะทั้งในดินในน้ำและบนอากาศเพื่อส่งทอดทรัพยากรที่มีความสมบูรณ์ให้คนไทยรุ่นถัดไป มีรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความเข้าใจอย่างดีในเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของโครงการ ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมดเพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาครัฐกิจเอกชนหรือภาคประชาชนทำได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลื่อนนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

เกษม วัฒนชัย (2543, 4) เสนอหลักความคุ้มค่านี้ควบคู่กันไป ให้มีการกำหนดระดับมาตรฐานที่จะไปถึง กำหนดวิธีปฏิบัติและสร้างคู่มือปฏิบัติ แล้ววัดผลประเมินผลเป็นระยะ 2 การบริหารจัดการทุกด้านต้องยึดหลักประหยัดและหลักประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างมีค่าที่สุด

อัจฉรา โยมสินธุ์ (2544, 33-38) เสนอหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับหลักความคุ้มค่า 2 ประการคือ

1) ความคุ้มค่าระยะยาว หลักบรรษัทภิบาลให้ความสำคัญต่อการสร้างคุณค่าในระยะยาว แก่องค์กรมากกว่าการตัดดวงผลประโยชน์ในระยะสั้น คณะกรรมการบริษัทจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความมุ่งมั่นที่จะทำธุรกิจเพื่อสร้างคุณค่าในระยะยาว เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน เช่น การตัดสินใจลงทุนอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าในระยะยาวหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่ไม่จำเป็น พัฒนาศักยภาพของทรัพยากรบุคคลในองค์กรอย่างต่อเนื่องการให้ความสำคัญกับลูกค้าด้วยการขายสินค้าหรือให้บริการที่มีคุณภาพ ราคายุติธรรม และมุ่งสร้างความประทับใจให้ลูกค้าเพื่อให้เกิดการซื้อซ้ำหรือการบอกต่อ เป็นต้น

2) การปฏิบัติที่เป็นเลิศ ต้องส่งเสริมให้การปฏิบัติงานในทุกด้านมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มุ่งสร้างความสมบูรณ์แบบ โดยมีนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจ มีการผลักดัน และสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา

สถาบันพระปกเกล้า (2549, 13) กล่าวว่าหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยณรงค์ให้คนไทยมีความ ประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2545, 54-55) กล่าวว่าความสำคัญของหลักความคุ้มค่าในการทำงานใดๆ ล้วนมีต้นทุน ต้องทำงานโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพหรือทำงานอย่างมีคุณภาพสูงสุดมี ประสิทธิภาพสูงสุด นั่นคือ คำนึงถึงต้นทุนในการทำงาน คุ้มค่าในเชิงของงบประมาณ บุคลากร เวลา ซึ่งผู้บริหารควรต้องคำนึง

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544, 58) เสนอหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้อง กับหลักความคุ้มค่าว่า ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รัฐสามารถจัดสรรและใช้ทรัพยากร ต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อสนองตอบความต้องการของคนในสังคมโดยรวมถึงการทำงาน ที่รวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่าหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยความประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล มีการรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อ สาธารณะ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำหลักความ คุ้มค่าไปบริหารจัดการในสถานศึกษาและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา และรณรงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษาช่วยกันประหยัด ใช้จ่ายต่างๆ อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์และมี คุณภาพ รวมทั้งรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

หลังจากที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานแล้ว จึงมีภารกิจที่จะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบบงานของสถานศึกษา การสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ก็คือผู้บริหารสถานศึกษาและหลักธรรมาภิบาล ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร หลักธรรมาภิบาล ในการสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารงานภายใน

สถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ จึงกล่าวได้ว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและหลักธรรมาภิบาลต่างเป็นปัจจัยหลักที่จะก่อให้เกิดสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (อนุสรณ์ คุ่มสมบัติ, 2549 อ้างถึงใน ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมากและคณะ, 2551, 30)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษานั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมนำมาแสดงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลและการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นแนวทางในการศึกษา โดยได้ศึกษางานวิจัยต่างๆ ดังนี้

พระมหาคำพิง ชีรปญโญ (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม พบว่าบุคลากรของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามบุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน ประสพการณ์การทำงานต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เอกราช รังสรรค์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นว่าการจัดทำบริการสาธารณะของ อบต. บ้านช้างมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในบางครั้ง เมื่อแยกแต่ละองค์ประกอบพบว่าหลักความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือหลักความคุ้มค่าและหลักคุณธรรม ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่าความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในระดับการศึกษา ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของ อบต. บ้านช้างในการจัดทำบริการสาธารณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีราภรณ์ ปองไป (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารงานบุคลากรด้านเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอหาดูพนม

จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือด้านความคุ้มค่า ด้านที่มีการเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนิติธรรม ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคลากรด้านเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิริยา พูลศิลป์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้ครอบคลุมทุกด้าน แต่ปัญหาในบางด้านยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรคือหลักนิติธรรม มีการขออนุมัติยกเว้นระเบียบในบางกรณี และบางครั้งก็มีการสั่งการโดยไม่ชอบธรรม ขัดต่อระเบียบกฎหมาย เนื่องจากมีการทำเพื่อฐานเสียงทางการเมืองและใช้ระบบอุปถัมภ์ในการบริหารงานบุคคล หลักความคุ้มค่า การใช้งบประมาณยังไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร และยังไม่มีการบริหารหรือแนวทางที่จะนำระเบียบไปสู่ความมีประสิทธิภาพ ไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

สุวิทย์ ทองสันทัด (2550) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาล และประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 พบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาล ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาล ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอน แตกต่างกัน 4) พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาล ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่างกัน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 5) ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอน พบว่าประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 6) พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาล ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมีความแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ สำหรับโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

เสริม เกื้อสังข์ (2551) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ 1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักนิติธรรม 3) หลักคุณธรรม ตามลำดับ สำหรับผู้บริหารที่มีวุฒิ

การศึกษาต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักคุณธรรมต่างกัน ผู้บริหารที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ แตกต่างกัน

พระยุพธนา ชุตทองม้วน (2550) ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน โพลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่ พบว่าพฤติกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโพลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่ พบว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านนิติธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความคุ้มค่าและด้านคุณธรรม

ปรีดา พรหมดี (2553) ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนชุมชน ศรีจอมทอง เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าได้ดำเนินงานตามระเบียบ กฎหมายและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการคือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าในการบริหารวิชาการ งบประมาณ งานบุคลากร และบริหารงานทั่วไป สำหรับปัญหาที่ส่วนน้อยได้เสนอไว้ คือบุคลากรมีมากดูแลไม่ทั่วถึง และต้องชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจ เมื่อไปประชุมกลับมาแล้ว

ชาญชัย พิงขุนทด (2552) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษากับความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ตามทัศนะของครู พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมพบว่า สถานศึกษานขนาดเล็กมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างจากสถานศึกษานขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม ในสถานศึกษานขนาดเล็กแตกต่างจากสถานศึกษานขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าพบว่า ในสถานศึกษานขนาดเล็กแตกต่างจากสถานศึกษานขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ถนัด เดชทรัพย์ (2550) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาลพบว่ามีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับปัญหาของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยมจังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก ยังดูแลประชาชนไม่ทั่วถึง รองลงมา

คือ ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาลอย่างลึกซึ้ง และกฎระเบียบ ขอบังคับยังไม่เปิดกว้างให้ผู้บริหาร ทำให้การบริหารงานทำได้ไม่เต็มที่

สุไรยา สมะลาเต๊ะ (2554) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการสอนในอำเภอจะนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่าส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการสอนในอำเภอจะนะ พบว่าบุคลากรทางการสอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรทางการสอนที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบุคลากรทางการสอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทวีพล ศรีมาทา (2551, 60) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามความคิดเห็นของครูเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่าการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนเอกชน พื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ต่างกันพบว่าโดยรวมทั้ง 8 ด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความสามารถและเชื่อมั่นในตนเอง แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความสามารถและเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศักดิ์ดา ลาวัง (2552) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานแตกต่างกันมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการบริหาร และพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการบริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผล

การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมพบว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม ส่วนในหลักการมีส่วนร่วม ผู้ที่มี วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับผล การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมพบว่าสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า สถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในหลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบ สถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหาร แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

ไพฑูรย์ บัวจิต (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กกับ ขนาดใหญ่พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชอหมาด ไบหมาดบินจ่อ (2554) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่าระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลัก ความคุ้มค่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านหลักคุณธรรมและหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหาร ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ด้านหลักความคุ้มค่ามากกว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Anani (2000) ได้ศึกษาการติดตามการเมืองของการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนเน้นการบริหารจัดการในประเทศกานา พบว่าผู้นำของคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในชนบทมีส่วนในการจัดสรรทรัพยากร จึงทำให้มีความสนใจในธรรมาภิบาลในชุมชนชนบท และยุทธศาสตร์ในการสร้างธรรมาภิบาล คือ ความคิดริเริ่มในการวิจัยสถาบัน มีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณค่า หลักการ วัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการออกแบบสถาบัน

Blumel (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการช่วยเหลือต่างประเทศ การประสานผู้ช่วยเหลือ และการติดตามธรรมาภิบาลในประเทศเคนยา พบว่าปัจจัยที่สนับสนุนความร่วมมือในการช่วยเหลือในประเทศเคนยา ได้แก่ ความสามารถขององค์กรช่วยเหลือ การมีสถาบัน และการสร้างกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ

Morren (2001) ได้ศึกษาแนวคิดสังคมพลเมืองภายในธรรมาภิบาลและนโยบายทุนทางสังคม พบว่าโดยภาพรวมแนวคิดทางสังคม พลเมืองจะช่วยเป็นอย่างมากในการช่วยปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาและประชาธิปไตย การแยกแยะระหว่างการเป็นมหาชนและเอกชน

Putnam (1993) ได้ทำการวิจัยการปกครองท้องถิ่นในอิตาลีพบว่า แม้ในประเทศเดียวกัน มีกฎหมายและการกระจายอำนาจเหมือนกัน แต่การบริหารท้องถิ่นในภาคใต้ของอิตาลีกลับมีปัญหา อิทธิพลและการทุจริตมาก ผิดกับการปกครองท้องถิ่นตอนเหนือที่ประสบความสำเร็จสูงกว่าจะมีการทุจริตน้อยมาก โดย Putnam ได้แสดงผลการวิจัยไว้ว่าความสัมพันธ์แนวราบที่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มและบุคคลต่างๆ ตลอดจนความร่วมมือกันและความเข้มแข็งของกลุ่มประชาคม (civil society) ในภาคเหนือ ทำให้การบริหารท้องถิ่นภาคเหนือของอิตาลีทั้งในการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนธรรมาภิบาลดีกว่าในภาคใต้ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (Vertical relation) ระหว่าง เจ้าพ่อหรือผู้มีอิทธิพลกับบริวารและคนในท้องถิ่น

Meegan (1986) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิกในรัฐวิสคอนซิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นตอนของการมีส่วนร่วมในการวางแผน และแนวความคิดของบุคลากรเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนและคุณภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน องค์กรประกอบที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการวางแผนคือ หลักสูตรและครูใหญ่ มีทรรศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของโรงเรียนในแง่บวกมากกว่าครูทั่วไป

Kimmet (2005) วิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ พบว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย 4 ประเทศ ได้แก่

ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศ และเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาล ในการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2004 ซึ่งพบว่าหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูปรูปแบบ การปกครอง นอกจากนี้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพที่บ้านเมืองมีความไม่แน่นอน เศรษฐกิจฝืดเคือง เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นรูปแบบ การบริหาร แนวใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ เมื่อนำไปใช้ซึ่งนั่นก็คือจุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมาภิบาล

Abdel Hady (1990) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย จำเป็นจะต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วม การกำหนดเป้าหมาย กำหนดกิจกรรม และการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษา

สถาบันจัดลำดับความโปร่งใสนานาชาติ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2544, 38) ได้สำรวจและจัดลำดับความโปร่งใสของ 102 ประเทศทั่วโลก พบว่าในปี 2545 ประเทศไทยได้คะแนนความโปร่งใสเพียง 3.20 จากคะแนนเต็ม 10 โดยอยู่ในลำดับที่ 64 จาก 102 ประเทศ นั้นหมายความว่า ประเทศไทยยังมีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในเกณฑ์สูง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับสภาพการบริหารในแต่ละเขตพื้นที่ ซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี จะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการนำหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาใช้เพื่อการบริหารสถานศึกษาไปในทิศทางที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ มีการงานแผนการบริหารจัดการที่ดีให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารที่ควรยึดมั่นในความดีงาม มีความโปร่งใส เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยอมรับผลดี ผลเสียจากการกระทำ และรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า ซึ่งถ้าผู้บริหารมีหลักธรรมาภิบาลในแต่ละหลักไว้อย่างครบถ้วน จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็น ผู้อำนวยการและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 480 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้ปฏิบัติงานสายบริหารและสายการสอนซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูสอนวิชาศาสนาและครูที่สอนวิชาสามัญประจำปีการศึกษา 2555 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Simple Random sampling) โดยแยกประชากรทั้งหมดออกเป็นกลุ่มย่อยตามโรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie Morgan, 1970) ในการกำหนด ได้จำนวน 214 คน จากจำนวน 480 คน

ขั้นที่ 2 เจาะจงผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 10 คน จาก 10 โรงเรียน ส่วนครูผู้สอนโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน โดยแบ่งสัดส่วนเท่าๆ กัน ทั้งครูสอนศาสนาและครูสามัญ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

สถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผอ.	ครูศาสนา	ครูสามัญ	ผอ.	ครูศาสนา	ครูสามัญ
1. มุสลิมสันติธรรม	1	84	84	1	36	36
2. ประทีปศาสน์	1	49	49	1	18	18
3. ปัญญาสารธรรมมูลนิธิ	1	18	18	1	9	9
4. มัธยมชาตออุลุมิดคินียะห์	1	17	17	1	7	7
5. พัฒนาศาสนวิทยา	1	10	10	1	5	5
6. อัลมูวาหิดีน	1	16	16	1	7	7
7. มะฮัดอิสลามอิมานียะฮ์	1	16	16	1	7	7
8. บำรุงศาสนวิทยา	1	9	9	1	5	5
9. ประทีปศาสน์อิสมาอีลนุสรณ์	1	13	13	1	6	6
10. ดำรงศาสน์	1	3	3	1	2	2
รวม	10	235	235	10	102	102
รวมทั้งทั้งสิ้น		480			214	

เครื่องมือการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา แล้วกำหนดเป็นกรอบปัจจัยให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2. สร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนดในข้อ 1 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิด จำแนกตามบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราชมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ บอกลักษณะจากมากไปหาน้อย คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 60 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนน ดังนี้ (ชุดิระระบอบ และคณะ, 2552, 108)

มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพดังนี้

3.1 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

3.2 หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดุสิต หวันเหลี่ยม ประธานหลักสูตรสาขาวิชาวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิสักดิ์ พิศสุวรรณ ผู้จัดการโรงเรียนประทีปศาสน์อิสลามอนุสรณ์ และ 3) นางจันทรา ดำนกงรักษ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป. นศ. 4

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item – Objective Congruence) : (IOC) (สุวิมล ติรกันันท์, 2551, 165) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ

3.3 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูและหัวหน้าฝ่ายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (สิน พันธุ์พินิจ, 2547, 191) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.79

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อแจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองจากผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่ออำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาตอบแบบสอบถาม พร้อมให้ส่งคืนกลับในวันที่กำหนดภายใน 5 วัน

2. นำแบบสอบถามจำนวน 214 ชุด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนของผู้บริหารครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยดำเนินการนำไปส่งตัวแทนครูแกนนำของสถานศึกษา เพื่อช่วยดำเนินการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามด้วยตนเองจากตัวแทนครูแกนนำของสถานศึกษา ในกรณีที่ได้แบบสอบถามมาไม่ครบ ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ส่งกลับโดยติดต่อประสานกับตัวแทนครูแกนนำของสถานศึกษา และให้แบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างตอบใหม่ด้วยตนเองอีกครั้ง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 214 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และครูผู้สอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ แปลผลข้อมูลตามแนวของ ประคอง กรรณสูต (2542, 108) ดังนี้

- 4.51- 5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารระดับ มากที่สุด
- 3.51- 4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารระดับ มาก
- 2.51- 3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารระดับ ปานกลาง
- 1.51- 2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารระดับ น้อย

1.00- 1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิการศึกษาและ ประสบการณ์การทำงาน โดยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยกว่าระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะมีการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (F – distribution)
Sig	แทน	ค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
P	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อมูลพื้นฐาน	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
1. บทบาทหน้าที่		
1.1 ผู้บริหาร	10	4.7
1.2 ครูสอนศาสนา	102	47.7
1.3 ครูสอนสามัญ	102	47.7
รวม	210	100
2. วุฒิการศึกษา		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	32	15.0
2.2 ปริญญาตรี	173	80.8
2.3 สูงกว่าปริญญาตรี	9	4.2
รวม	214	100.0
3. ประสบการณ์การทำงาน		
3.1 ต่ำกว่า 10 ปี	124	57.9
3.2 ตั้งแต่ 10 – 20 ปี	71	33.2
3.3 ตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป	19	8.9
รวม	214	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่าจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 214 จำแนกตามบทบาทหน้าที่ปรากฏว่า ผู้บริหารจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ครูสอนศาสนา จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 และครูสอนวิชาสามัญจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏว่ามีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 173 คิดเป็นร้อยละ 80.8 มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 และจำแนกตามประสบการณ์การทำงานซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9 มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 - 20 ปี

จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 3 – 9

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกโดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. หลักนิติธรรม	4.01	0.63	มาก
2. หลักคุณธรรม	4.15	0.66	มาก
3. หลักความโปร่งใส	4.02	0.62	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.09	0.65	มาก
5. หลักความรับผิดชอบ	4.07	0.64	มาก
6. หลักความคุ้มค่า	4.04	0.74	มาก
ภาพรวม	4.06	0.57	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายหลักพบว่าทุกหลักอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาได้แก่ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.09$) หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.07$) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.04$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.02$) และอันดับท้ายสุด ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.01$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง	4.04	0.75	มาก
2. ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน	4.05	0.74	มาก
3. บริหารงานโดยยึดหลักการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา	4.01	0.75	มาก
4. ปฏิบัติงานโดยยึดตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการ	3.96	0.79	มาก
5. แนะนำแนวทางการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษา	4.01	0.74	มาก
6. บุคลากรรับทราบผลการประเมินการปฏิบัติงานทุกครั้ง	4.04	0.84	มาก
7. กำหนดช่วงเวลาประเมินผลที่แน่นอน	3.99	0.81	มาก
8. บุคลากรรับทราบผลการประเมินการปฏิบัติงานทุกครั้ง	4.03	0.83	มาก
9. ระบบการบริหารวิชาการชัดเจน	4.01	0.90	มาก
10. ระบบการบริหารบุคลากรและการบริหารการเงินชัดเจน	4.04	0.84	มาก
ภาพรวม	4.01	0.63	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักนิติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาได้แก่มีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.04$) และบุคลากรรับทราบผลการประเมินการปฏิบัติงานทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.04$) และอันดับท้ายสุด ได้แก่ ปฏิบัติงานโดยยึดตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการ ($\bar{X} = 3.96$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักคุณธรรมโดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีความเสียสละและทุ่มด้านการบริหารสถานศึกษา	4.12	0.80	มาก
2. ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ร่วมงาน	4.14	0.82	มาก
3. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมาและตรงเวลา	4.20	0.78	มาก
4. มีความรักและจริงใจต่อผู้ร่วมงาน	4.21	0.81	มาก
5. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัยต่อตนเอง	4.12	0.86	มาก
6. มีความรู้ในด้านศาสนาและปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด	4.22	0.82	มาก
7. ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา	4.15	0.74	มาก
8. มีความอดทน อดกลั้นสูง	4.22	0.76	มาก
9. ยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย	4.09	0.82	มาก
10. ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรมเมื่อมีข้อขัดแย้ง	4.10	0.83	มาก
ภาพรวม	4.15	0.66	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรกได้แก่มีความรู้ในด้านศาสนาและปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 4.22$) และมีความอดทนอดกลั้นสูง ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมาได้แก่มีความรักและจริงใจต่อผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.21$) และอันดับท้ายสุด ได้แก่ ยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.09$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักความโปร่งใสโดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การบริหารงานกิจกรรมมีการสรุปเปิดเผยต่อคณะกรรมการและผู้บริหาร	4.03	0.77	มาก
2. กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามบทบาทหน้าที่อย่างเปิดเผย	4.07	0.79	มาก
3. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเป็นกรรมการด้านต่างๆ	3.88	0.79	มาก
4. กระบวนการทำงานเปิดเผยพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา	4.04	0.73	มาก
5. ข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสถานศึกษามีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง	4.11	0.77	มาก
6. ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทราบ	4.04	0.79	มาก
7. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงินถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ	4.03	0.81	มาก
8. มีผู้รับผิดชอบงานด้านการเงิน บัญชี และพัสดุอย่างชัดเจน	4.05	0.81	มาก
9. มีการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา	4.07	0.81	มาก
10. มีรายงานการรับ-จ่ายงบประมาณแก่กรรมการสถานศึกษาและชุมชนทราบ	3.98	0.80	มาก
ภาพรวม	4.02	0.62	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักความโปร่งใสโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ ข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสถานศึกษามีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมาได้แก่กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามบทบาทหน้าที่อย่างเปิดเผย ($\bar{X} = 4.07$) และมีการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม โครงการและ

เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.07$) และอันดับท้ายสุดได้แก่ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม
รับรู้และร่วมเป็นกรรมการด้านต่างๆ ($\bar{X} = 3.88$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช
ด้านการมีส่วนร่วมโดยรวมและรายข้อ

หลักการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ตระหนักและเห็นความสำคัญการมีส่วนร่วมของบุคลากรและ ชุมชน	4.06	0.71	มาก
2. เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ ดำเนินการ	4.10	0.73	มาก
3. บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน	4.09	0.74	มาก
4. รับฟังข้อเสนอความเห็นจากบุคลากรในการตัดสินใจสำคัญๆ	4.14	0.75	มาก
5. ได้รับความร่วมมือด้านการบริหารจากบุคลากรส่วนใหญ่ของ สถานศึกษา	4.08	0.76	มาก
6. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	3.99	0.80	มาก
7. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.11	0.75	มาก
8. ภารกิจของงานมีการแบ่งกระจายตามความเหมาะสมกับบุคลากร	4.07	0.76	มาก
9. บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้บริหาร	4.02	0.78	มาก
10. เปิดโอกาสและส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงาน ตามอำนาจหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์	4.06	0.78	มาก
รวม	4.07	0.59	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตาม
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรกได้แก่ รับฟังข้อเสนอความเห็นจากบุคลากรในการตัดสินใจ
ปัญหาสำคัญๆ ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาทำงาน

ร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.11$) และอันดับท้ายสุดได้แก่ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.99$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช หลักความรับผิดชอบโดยรวมและรายข้อ

หลักความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ตระหนักในหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา	4.09	0.79	มาก
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสภาพแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่น	4.08	0.78	มาก
3. มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาต่างๆของสถานศึกษา	4.08	0.80	มาก
4. มีความเป็นกันเอง ยกย่องให้เกียรติและพูดจาสุภาพกับผู้ร่วมงาน	4.13	0.80	มาก
5. พัฒนางานของสถานศึกษาให้สามารถเกิดผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม	4.14	0.76	มาก
6. มีการพัฒนาทีมงานโดยการนิเทศและอบรมสัมมนาอย่างสม่ำเสมอ	4.01	0.80	มาก
7. แสวงหาทรัพยากรมาสนับสนุนสถานศึกษาและจัดระบบบริหารงานอย่างชัดเจน	3.97	0.77	มาก
8. มีการประสานงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.01	0.76	มาก
9. ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานในหน้าที่ของตนเอง	4.15	0.75	มาก
10. เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลจากสิ่งที่ตนเองได้กระทำ	4.02	0.84	มาก
ภาพรวม	4.06	0.64	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานในหน้าที่ของตนเอง ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาได้แก่ พัฒนางานของสถานศึกษาให้สามารถเกิดผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อ

สังคม ($\bar{X} = 4.14$) และอันดับท้ายสุดได้แก่ แสงหาทรัพย์สินมาสนับสนุนสถานศึกษาและ
จัดระบบบริหารงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.97$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช
ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมและรายข้อ

หลักความคุ้มค่า	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ สูงสุด	4.06	0.79	มาก
2. รณรงค์ให้บุคลากรใช้สาธารณูปโภคในสถานศึกษาอย่างประหยัด และคุ้มค่า	4.06	0.79	มาก
3. รณรงค์ให้บุคลากรและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	4.06	0.80	มาก
4. ผู้บริหารควบคุมการใช้วัสดุการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.06	0.76	มาก
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรใช้วัสดุในท้องถิ่นทำสื่อการเรียน การสอน	3.98	0.80	มาก
6. จัดสรรห้องเรียน และบริเวณสถานศึกษาใช้ประโยชน์ได้อย่าง เต็มที่	4.07	0.79	มาก
7. ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามความจำเป็นเพื่อ ประโยชน์สูงสุด	3.97	0.80	มาก
8. ส่งเสริมและสนับสนุนการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีก เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า	4.00	0.79	มาก
9. กระตุ้นให้ครูและนักเรียนใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ	4.03	0.83	มาก
10. ส่งเสริมและมีแนวปฏิบัติให้มีการใช้ทรัพยากรทดแทน	3.95	0.81	มาก
ภาพรวม	4.02	0.65	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าระดับพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่
ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ

ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรกได้แก่ จัดสรรห้องเรียนและบริเวณสถานศึกษาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมาได้แก่ จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมาได้แก่ ให้นักวิชาการใช้สาธารณูปโภคในสถานศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมาได้แก่ ให้นักวิชาการและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.06$) และผู้บริหารควบคุมการใช้วัสดุการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.06$) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ส่งเสริมและมีแนวปฏิบัติให้มีการใช้ทรัพยากรทดแทน ($\bar{X} = 3.95$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตารางที่ 10 – 13

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายหลัก จำแนกตามบทบาทหน้าที่

(n = 214)

การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาล	ผู้บริหาร		ครูภาคศาสนา		ครูภาคสามัญ		F	sig
	n = 10		n = 102		n = 102			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักนิติธรรม	4.45	0.35	3.88	0.66	4.10	0.59	5.49*	0.005
2. หลักคุณธรรม	4.40	0.62	4.03	0.75	4.25	0.59	3.70*	0.026
3. หลักความโปร่งใส	4.15	0.45	3.91	0.65	4.13	0.59	3.26*	0.040
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.10	0.33	3.97	0.61	4.16	0.58	2.88	0.058
5. หลักความรับผิดชอบ	4.14	0.56	3.93	0.66	4.18	0.61	3.91*	0.022
6. หลักความคุ้มค่า	4.10	0.48	3.88	0.65	4.15	0.65	4.70*	0.010
รวมเฉลี่ย	4.22	0.40	3.94	0.60	4.16	0.54	4.43*	0.013

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่าบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและพิจารณาเป็นรายหลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมี

ส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 ส่วนหลักความมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยรวมและพิจารณาเป็นรายหลักตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าจำแนกตามบทบาทหน้าที่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11 – 17

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) โดยรวม (n = 214)

บทบาทหน้าที่	\bar{X}	บทบาทหน้าที่		
		ผู้บริหาร	ครูสอนศาสนา	ครูสอนสามัญ
ผู้บริหาร	4.22	-	0.28	0.05
ครูสอนศาสนา	3.94		-	-0.23*
ครูสอนสามัญ	4.16			

* P<0.05

จากตารางที่ 11 พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามตัวแปรบทบาทหน้าที่ โดยภาพรวมเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD พบว่าครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนครูสอนศาสนากับผู้บริหารและครูสอนสามัญกับผู้บริหาร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักนิติธรรม (n = 214)

บทบาทหน้าที่	\bar{X}	บทบาทหน้าที่		
		ผู้บริหาร	ครูสอนศาสนา	ครูสอนสามัญ
ผู้บริหาร	4.45	-	0.56	0.35
ครูสอนศาสนา	3.88		-	-0.21*
ครูสอนสามัญ	4.01			

* P<0.05

จากตารางที่ 12 พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามตัวแปรบทบาทหน้าที่ ในหลัก นิติธรรม เป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD พบว่าแตกต่างกัน 2 คู่ คือ ผู้บริหารกับครูสอนศาสนาและครู สอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนผู้บริหารกับครูสอน สามัญ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักคุณธรรม (n = 214)

บทบาทหน้าที่	\bar{X}	บทบาทหน้าที่		
		ผู้บริหาร	ครูสอนศาสนา	ครูสอนสามัญ
ผู้บริหาร	4.40	-	0.37	0.14
ครูสอนศาสนา	3.03		-	-0.22*
ครูสอนสามัญ	4.25			

* P<0.05

จากตารางที่ 13 พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามตัวแปรบทบาทหน้าที่ในหลัก คุณธรรมเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD พบว่าครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริหารกับครูสอนศาสนาและผู้บริหารกับครูสอนสามัญ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักความ โปร่งใส

(n = 214)

บทบาทหน้าที่	\bar{X}	บทบาทหน้าที่		
		ผู้บริหาร	ครูสอนศาสนา	ครูสอนสามัญ
ผู้บริหาร	4.15	-	0.23	.02
ครูสอนศาสนา	3.91		-	-0.21*
ครูสอนสามัญ	4.13			

* P<0.05

จากตารางที่ 14 พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามตัวแปรบทบาทหน้าที่ในหลัก ความโปร่งใสเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD พบว่าครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริหารกับครูสอนศาสนาและผู้บริหารกับครูสอนสามัญ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักความ รับผิดชอบ

(n = 214)

บทบาทหน้าที่	\bar{X}	บทบาทหน้าที่		
		ผู้บริหาร	ครูสอนศาสนา	ครูสอนสามัญ
ผู้บริหาร	4.14	-	0.20	-0.04
ครูสอนศาสนา	3.93		-	0.25*
ครูสอนสามัญ	4.18			

* P<0.05

จากตารางที่ 15 พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามตัวแปรบทบาทหน้าที่ ในหลัก ความรับผิดชอบเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD พบว่าครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริหารกับครูสอนศาสนาและผู้บริหารกับครูสอนสามัญ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักความ คุ้มค่า

(n = 214)

บทบาทหน้าที่	\bar{X}	บทบาทหน้าที่		
		ผู้บริหาร	ครูสอนศาสนา	ครูสอนสามัญ
ผู้บริหาร	4.10	-	0.22	-0.06
ครูสอนศาสนา	3.88		-	-0.28*
ครูสอนสามัญ	4.15			

* P<0.05

จากตารางที่ 16 พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามตัวแปรบทบาทหน้าที่ในหลักความคุ้มค่าเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD พบว่าครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริหารกับครูสอนศาสนาและผู้บริหารกับครูสอนสามัญไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษา (n = 214)

การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาล	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F	sig
	n = 32		n = 173		n = 9			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักนิติธรรม	3.93	0.65	4.05	0.60	3.55	0.96	2.8	0.05
2. หลักคุณธรรม	4.12	0.75	4.18	0.63	3.68	0.97	2.46	0.08
3. หลักความโปร่งใส	4.01	0.70	4.03	0.62	3.95	4.48	0.07	0.93
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.04	0.61	4.07	0.58	4.02	0.78	0.07	0.09
5. หลักความรับผิดชอบ	4.02	0.74	4.08	0.62	3.94	0.78	0.26	0.76
6. หลักความคุ้มค่า	3.95	0.65	4.03	0.64	4.02	0.65	0.23	0.79
รวมเฉลี่ย	4.01	0.60	4.08	0.56	3.86	0.77	0.69	0.50

จากตารางที่ 17 พบว่าบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้านจำแนกตามประสบการณ์ (n = 214)

การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาล	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F	sig
	n = 32		n = 173		n = 9			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. หลักนิติธรรม	4.11	0.60	3.97	0.58	3.55	0.76	6.888*	0.00
2. หลักคุณธรรม	4.21	0.65	4.17	0.64	3.73	0.72	4.314*	0.01
3. หลักความโปร่งใส	4.08	0.65	4.01	0.55	3.71	0.61	2.977	0.05
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.12	0.61	4.04	0.51	4.80	0.70	2.558	0.08
5. หลักความรับผิดชอบ	4.13	0.65	4.02	0.61	3.78	0.67	2.798	0.06
6. หลักความคุ้มค่า	4.08	0.68	3.97	0.56	3.82	0.79	1.530	0.21
รวมเฉลี่ย	4.12	0.58	4.03	0.52	3.74	0.64	3.942*	0.02

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 18 พบว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 ส่วนด้านหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พิจารณาโดยรวมและเป็นรายหลัก หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม จำแนกตามตามประสบการณ์ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด รายละเอียดคังแสดงในตารางที่ 19 – 21

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) โดยภาพรวม (n = 214)

ประสบการณ์ในการทำงาน	\bar{X}	ประสบการณ์ในการทำงาน		
		ต่ำกว่า 10 ปี n = 124	ตั้งแต่ 10-20 ปี n = 71	ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป n = 19
ต่ำกว่า 10 ปี	4.12	-	.09	.39*
ตั้งแต่ 10-20 ปี	4.03		-	.29*
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	4.06			

* P<0.05

จากตารางที่ 19 พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามประสบการณ์ในภาพรวมเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD บุคลากรที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับบุคลากรที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10-20 ปีกับบุคลากรที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับบุคลากรที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 - 20 ปีไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักนิติธรรม (n = 214)

ประสบการณ์ในการทำงาน	\bar{X}	ประสบการณ์ในการทำงาน		
		ต่ำกว่า 10 ปี n = 124	ตั้งแต่ 10-20 ปี n = 71	ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป n = 19
ต่ำกว่า 10 ปี	4.11	-	.13	.55*
ตั้งแต่ 10-20 ปี	3.97		-	.41*
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	3.55			

P<0.05

จากตารางที่ 20 พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามประสบการณ์ในหลักนิติธรรมเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD บุคลากรที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับบุคลากรที่มี

ประสบการณ์มากกว่า 20 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10-20 ปีกับบุคลากรที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับบุคลากรที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 - 20 ปี ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) หลักคุณธรรม (n = 214)

ประสบการณ์ในการทำงาน	\bar{X}	ประสบการณ์ในการทำงาน		
		ต่ำกว่า 10 ปี n = 124	ตั้งแต่ 10-20 ปี n = 71	ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป n = 19
ต่ำกว่า 10 ปี	4.21	-	.04	.47*
ตั้งแต่ 10-20 ปี	4.17		-	.44*
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	3.73			

* P<0.05

จากตารางที่ 21 พบว่าพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามประสบการณ์ในหลักคุณธรรมเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD บุคลากรที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับบุคลากรที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10-20 ปีกับบุคลากรที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับบุคลากรที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 - 20 ปี ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามบทบาทหน้าที่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ขนาดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 214 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Staged Simple Random sampling) โดยแยกประชากรทั้งหมดออกเป็นกลุ่มย่อยตามโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.79

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่(Frequency distribution) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยจากการวิเคราะห์พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าจากการวิจัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยหลักที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ หลักคุณธรรม รองลงมาคือหลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ ส่วนหลักที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ หลักนิติธรรม

1.1 หลักนิติธรรม ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุดเท่ากัน โดยหลักที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ให้นำบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ มีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

ในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง และบุคลากรรับทราบผลการประเมินการปฏิบัติงานทุกครั้ง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยยึดตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ

1.2 หลักคุณธรรม ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อที่มีการปฏิบัติมากเช่นกัน โดยหลักที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่มีความรู้ในด้านศาสนา และปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด และมีความอดทน อดกลั้นสูง รองลงมาได้แก่ได้แก่มีความรัก และจริงใจต่อผู้ร่วมงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมาและตรงเวลา และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ ยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย

1.3 หลักความโปร่งใส ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อที่มีการปฏิบัติมากเช่นกัน โดยหลักที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ข้อมูลที่เผยแพร่ต่อ สถานศึกษามีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง รองลงมาคือ กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ตามบทบาทหน้าที่อย่างเปิดเผย และมีการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเป็นกรรมการด้านต่างๆ

1.4 หลักการมีส่วนร่วม ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อที่มีการปฏิบัติมากเช่นกัน โดยหลักที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ รับฟังข้อเสนอความเห็น จากบุคลากรในการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ รองลงมาคือ ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร ในสถานศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีม เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการ และได้รับความร่วมมือด้านการบริหารจากบุคลากรส่วนใหญ่ของสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

1.5 หลักความรับผิดชอบ ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อที่มีการปฏิบัติมากเช่นกัน โดยหลักที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ไม่ละเลยหรือทอดทิ้ง งานในหน้าที่ของตนเอง รองลงมา พัฒนางานของสถานศึกษาให้สามารถเกิดผลงานเป็นที่ประจักษ์ ต่อสังคม มีความเป็นกันเอง ยกย่องให้เกียรติและพุดจาสุภาพกับผู้ร่วมงาน และตระหนักในหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ แสวงหาทรัพยากรมาสนับสนุนสถานศึกษาและจัดระบบบริหารงานอย่างชัดเจน

1.6 หลักความคุ้มค่า ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อที่มีการปฏิบัติมากเช่นกัน โดยหลักที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดสรรห้องเรียน และ บริเวณสถานศึกษาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ รองลงมาคือ จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้

คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รมรงค์ให้บุคลากรและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้บริหารควบคุมการใช้วัสดุการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดและกระตุ้นให้ครูและนักเรียนใช้ห้องปฏิบัติการต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือส่งเสริมและมีแนวปฏิบัติให้มีการใช้ทรัพยากรทดแทน

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช การทดสอบสมมติฐาน โดยความแตกต่างระหว่างตัวแปรดังนี้

2.1 บทบาทหน้าที่ พบว่าบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 ส่วนหลักการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

2.2 วุฒิการศึกษา พบว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 ประสบการณ์การทำงาน บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อค้นพบและประเด็นการอภิปรายได้ดังนี้

1. บุคลากรสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเพื่อพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมทั้ง 6 หลัก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงาน อันส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ตระหนักถึงสิทธิและ

หน้าที่ความรับผิดชอบ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้นระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 11 สิงหาคม 2542 ทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาชุดหลักในการสร้างระบบบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 6 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2544, 13) คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาศักยภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีประเด็นที่นำมาอภิปรายในรายละเอียดดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและบุคลากรรับทราบผลการประเมินการปฏิบัติงานทุกครั้ง ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อนุสรณ์ คุ่มสมบัติ, 2549, 81) ที่ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร พบว่าหลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามุทสาคร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้กฎเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานในการปกครองตามตัวบทกฎหมาย ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงในระดับต่างๆ โดยการใช้กฎเกณฑ์อย่างมีความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเป็นธรรมและมีความชอบธรรม ได้รับการยอมรับ และปฏิบัติตามจากครูผู้สอน

2) ด้านหลักคุณธรรม การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนี้ มีความโดดเด่นเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนที่เน้นการสอนศาสนาควบคู่กับสามัญ เน้นคุณธรรมจริยธรรม คุณงามความดีทั้งหลาย ทุกพฤติกรรมจะมีผลในทางศาสนาทั้งสิ้น คุณธรรมจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหาร ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขสู่การพัฒนาสถานศึกษาบนรากฐานที่มั่นคง บนพื้นฐานอัลอิสลาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอหมาด ไบหมาดบินจอ (2554) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่าระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ส่วนหลักคุณธรรมและหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฟาซี วงศ์ภักดี

(2554) ได้ศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าด้านคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ในด้านศาสนาและปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่การงานมีความกรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและยึดระบบคุณธรรมในการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ธีรปญฺโญ (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมจิต ศิริวัฒน์ตระกูล และคณะ (2550, 59) ที่ได้วิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของข้าราชการสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่าผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎ และด้านผู้บริหารอุทิศตนในการปฏิบัติราชการ และด้านผู้บริหารมีความอดทนในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จ มีความคิดเห็นในระดับมาก ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานแก่คนไทยทุกคนในโอกาสครบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ ปี 2525 ที่ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชอบธรรมรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

3) หลักความโปร่งใส การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสถานศึกษามีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามบทบาทหน้าที่อย่างเปิดเผย และมีการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม โครงการและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก พระเจดย สารัง และพระสุวรรณชัย เชาชื่น (2551) ที่ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่าผู้บริหารมีการควบคุมการปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับทางราชการ มีผู้รับผิดชอบงานด้านการเงิน บัญชี และพัสดุอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมจิต ศิริวัฒน์ตระกูล และคณะ (2550, 60) ที่ได้วิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของข้าราชการสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา เห็นว่าในด้านการรายงานผลการรับ จ่ายเงิน และจัดซื้อเป็นไปตามระเบียบ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีความคิดเห็นในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ธีรปญฺโญ (2554, 73) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าการบริหารงานกิจกรรมต่างๆ มีการสรุปเปิดเผย เปิดโอกาสให้ติดตามตรวจสอบแผนงานตรงไปตรงมา พร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลาข้อมูลข่าวสารถูกต้องตรงกับความเป็นจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542, 18) ได้กล่าวว่า หลักความโปร่งใสคือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

4) หลักความมีส่วนร่วม การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนี้อยู่ในระดับมาก เนื่องจากในการบริหารสถานศึกษานั้นผู้บริหารมีการรับฟังข้อเสนอความเห็นจากบุคลากรในการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ และผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ธีรบุญโญ (2554, 51) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าในการบริหารสถานศึกษานั้นผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนและส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำงานเป็นทีม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยุดธนา ชุตทองม้วน (2550, 44) ทำการศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารคณะกรรมการบริหาร โรงเรียน โปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ พบว่าผู้บริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติและให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน นโยบายของโรงเรียน เพราะปัจจุบันการกระจายอำนาจเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ผู้บริหารจึงต้องทำตามนโยบาย ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ธรรมรส โชติคุณุชร, 2540, 280) ที่กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการบริหารที่ใช้ยุทธวิธีระดมกำลังความคิด จิตใจให้เกิดพลังทางการบริหาร สอดคล้องกับคำกล่าวของ อิเซตเบโกวิท (Izetbegovic, 1990) กล่าวว่าการศึกษาหรือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยและยังมีความสำคัญต่อการจูงใจ เพราะบุคคลจะมีแรงจูงใจในการที่จะร่วมวินิจฉัยตัดสินใจปัญหามากขึ้นหากเขาได้มีส่วนร่วมในการดังกล่าว สอดคล้องกับคำกล่าวของ Awwa (1998, 335-336) กล่าวว่าการศึกษาหรือเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไรก็ตามแต่ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Abdel Hady (1990, 3276-A) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย จำเป็นจะต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วม การกำหนดเป้าหมาย กำหนดกิจกรรม และการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษา

4) หลักความรับผิดชอบ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนี้อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานในหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งผู้บริหารพัฒนางานของสถานศึกษาให้สามารถเกิดผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมและมีความเป็นกันเอง ยกย่องให้เกียรติพุดจาสุภาพกับผู้ร่วมงานสอดคล้องกับคำกล่าวของ โสมนัส ฃ บางช้าง (2544, 50) กล่าวว่าผู้บริหารกิจการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการอย่างเคร่งครัด

การละเลยไม่ว่าจะเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อ อาจนำมาซึ่งความเสียหายอย่างรุนแรงต่อกิจการ ซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมจิต ศิริวัฒน์ตระกูล และคณะ (2550, 60) ได้วิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เห็นว่าในด้านผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จโดยไม่ทอดทิ้งหรือละทิ้งงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ เสนะ ดิยาวัว (2544, 3) กล่าวว่าผู้บริหารคือบุคคลที่รับผิดชอบต่องานในองค์กรทั้งหมด ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานในองค์กรบรรลุเป้าหมาย เช่น รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร ถ้าบุคคลในองค์กรปฏิบัติงานได้ดีผู้บริหารก็ได้น้ำหรือได้รับความดีความชอบจากผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป แต่ถ้าบุคคลในองค์กรปฏิบัติงานได้ไม่ดีผู้บริหารก็จะเสียหายถูกตำหนิจากผู้บริหารในระดับสูงขึ้นไปทั้งๆ ที่ผลงานที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำของบุคคลในองค์กรแต่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ สอดคล้องกับคำกล่าวของไมเนอร์ (Miner, 1982, 360) กล่าวว่าผู้บริหารที่รับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงานจะมีอำนาจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือความสำเร็จของงาน ทั้งนี้เนื่องจากความรับผิดชอบจำเป็นต้องมีอำนาจ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้บริหารไม่สามารถที่จะทำงานทุกอย่างโดยลำพัง จึงจำเป็นต้องมอบอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

6) หลักความคุ้มค่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนี้อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังรณรงค์ให้บุคลากรใช้สาธารณูปโภคในสถานศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่าและรณรงค์ให้ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชวิญ ภาควิน (2547, 83) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้กลยุทธ์ในการสร้างประโยชน์จากทรัพยากรอย่างประหยัด คุ้มค่า สร้างสรรค์และมีคุณภาพ จัดสรรห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบให้สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมจิต ศิริวัฒน์ตระกูล และคณะ (2550, 60) ได้วิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เห็นว่าผู้บริหารส่งเสริมนโยบายการอนุรักษ์ และการประหยัดทรัพยากร และจัดการให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 จำแนกตามบทบาทหน้าที่ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนสามัญหรือสอนศาสนา มีการรับรู้งานที่เท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากขึ้นหรือมีการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ มากมายทำให้เกิดความรู้เข้าใจพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักกรรมภิบาลมากขึ้น ส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารโดยใช้หลักกรรมภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิภาภรณ์ พัฒน์เชียร (2554, 86) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักกรรมภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูผู้สอน จำแนกตามตัวแปรตำแหน่งโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายหลัก ได้แก่หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 ส่วนหลักการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนแตกต่างกัน คือผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำให้การบริหารงานทุกอย่างในโรงเรียนบรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ของการบริหาร ซึ่งอาจมองข้ามความต้องการของครูผู้สอน แต่ครูผู้สอนมีบทบาทในการสอน มุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ จึงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำตามหลักกรรมภิบาลแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวิทย์ ทองสันทัด (2550, 109) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำตามหลักกรรมภิบาล และประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าครูผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำตามหลักกรรมภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ณรงค์ ปานดำรง (2545, 192) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับพฤติกรรมที่ควรค่าแก่การยอมรับของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร พบว่าการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมมีความแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความแตกต่างเป็นรายคู่ ของพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักกรรมภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามบทบาทหน้าที่ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

ในภาพรวมครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่สอนวิชาศาสนาหลายท่านได้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่หลากหลายทั้งในและต่างประเทศ มีความหลากหลายทางความคิด บางส่วนมี

ความมุ่งหวังในตัวผู้บริหารสูง ต้องการให้ผู้บริหารเป็นผู้นำที่แท้จริงทั้งทางโลกและทางธรรม โดยเฉพาะเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ ในขณะที่ครูสอนสามัญไม่มีความต้องการในด้านนี้มากนัก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฟาซี วงศ์ภักดี (2554, 69) ได้ศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่าครูที่สอนวิชาศาสนาและครูที่สอนวิชาสามัญมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนครูสอนศาสนา กับผู้บริหารและครูสอนสามัญกับผู้บริหาร มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการ เนื่องจากการปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ไม่ได้จำกัดอยู่ที่สถานภาพ จะเป็นสถานภาพใดก็สามารถ ปฏิบัติงานได้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฌองก์ แสงแก้ว (2550) ว่าที่ ร.ต. ได้ศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในฝ่ายโยธาสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าประสิทธิผลการปฏิบัติงานในฝ่ายโยธา สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อเปรียบเทียบกับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ในฝ่ายโยธาสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพ การไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความแตกต่างเป็นรายคู่ ของพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ละหลัก จำแนกตามบทบาทหน้าที่ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม ผู้บริหารกับครูสอนศาสนาและครูสอนศาสนา กับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารตามหลักนิติธรรม เป็นแนวทางให้บุคลากรไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนจะต้องนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อสร้างความเป็นระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาก็ตาม ซึ่งแต่ละกลุ่ม อาจมีรูปแบบหรือมุมมองในการบริหารงานเชิงนิติธรรมแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ ก็เป็นไปได้ หรือหลักธรรมาภิบาล เป็นหลักปฏิบัติในเชิงคุณธรรม ซึ่งครูสอนศาสนาวิชาส่วนใหญ่ที่สอนจะเน้นหนักในด้านคุณธรรม จริยธรรมมากกว่าครูสอนสามัญ ซึ่งมีวิชาที่สอนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก (Kohlberg 's Psychosocial Theory) เพราะว่าการที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล หรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลผู้ที่มีจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ และบุคคลที่มีการกระทำที่เหมือนกันอาจมีเบื้องหลังการกระทำและระดับจริยธรรมแตกต่างกัน (ดวงเดือน พันธุนาวิณ, 2538) ส่วนผู้บริหารและครูสอนสามัญ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่าการบริหารตามหลักนิติธรรมนี้เป็นแนวทางให้บุคลากร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้สอนสายสามัญมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือจะต้องนำมาหลักนิติธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกคนจะต้องยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้บริหารและครูสายสามัญมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ธีรปญโญ (2554, 79) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

หลักความโปร่งใส ครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักความโปร่งใสมีความละเอียดอ่อน มีความสลับซับซ้อนมากกว่าหลักอื่นๆ ความโปร่งใสถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะผลการดำเนินงานและรายงานทางการเงินที่สถานศึกษาเปิดเผยจะต้องโปร่งใส อาจเป็นไปได้ว่าครูสอนศาสนาและครูสอนสามัญได้รับข้อมูลด้านนี้ไม่เท่ากัน สอดคล้องกับคำกล่าวของ โสมนัส ฌ บางช้าง (2543, 50) กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ว่า ความโปร่งใส ผู้บริหารต้องมีความโปร่งใสในการบริหารงานของกิจการคือไม่ซ่อนเร้นหรือปิดบังในการบริหารงานรวมทั้งต้องเต็มใจและอำนวยความสะดวกให้มีกลไกในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของทุกส่วนงานได้ทุกขั้นตอน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสริม เกื้อสังข์ (2551) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง พบว่าผู้บริหารที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบแตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารกับครูสอนศาสนาและครูสอนสามัญไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารนำข้อมูลเผยแพร่ต่อสถานศึกษามีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงผู้บริหารมีการปฏิบัติงานตรงไปตรงมา ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินงบประมาณ ทำให้เกิดความไว้วางใจจากบุคลากรในสถานศึกษาเป็นอย่างดี สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของ อัครพงศ์ เทพิน (2548, 181) กล่าวว่าผู้บริหารสร้างความไว้วางใจกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ปรับปรุงกลไกการทำงานให้มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องได้ พร้อมทั้งตระหนักในสิทธิและหน้าที่ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

หลักความรับผิดชอบ ครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูสอนศาสนาส่วนใหญ่เชื่อว่าความรับผิดชอบเป็นพันธะ

ที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยคาดหวังที่จะบรรลุผลบางอย่าง เป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ไม่เฉพาะในโลกนี้เท่านั้น แต่หน้าที่ความรับผิดชอบมีผลถึงโลกหน้าด้วย ด้วยเหตุนี้ครูสอนศาสนา มีความคาดหวังจากตัวผู้บริหารในด้านนี้สูงมาก สอดคล้องกับคำกล่าวของ นัซเซอร์ จาบนาว (Naceur Jabnoun, อ้างถึงใน นิเลาะ แวอุเซ็ง, 2548, 86) กล่าวว่าผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบ ที่มากกว่าผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นผู้บริหารนอกจากจะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่อยู่ภายใต้ การบังคับบัญชาของเขาแล้ว ยังต้องรับผิดชอบต่อการถูกตรวจสอบทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ส่วนผู้บริหาร กับครูสอนศาสนาและครูสอนสามัญ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะครูและผู้บริหารมองว่าผู้ที่เป็นผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำในอิสลามต้องมีคุณสมบัติประจำตัวในด้านความรับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดซึ่งความเป็นธรรมในการบริหารงาน มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาคำพิง ชีรปญโญ (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลหลักความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

หลักความคุ้มค่า ครูสอนศาสนากับครูสอนสามัญมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละพื้นที่นำหลักความ คุ้มค่ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จได้มากน้อย แตกต่างกันหรืออาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารบางพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการงบประมาณให้ เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่ควร การใช้งบประมาณบางครั้งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนา และไม่เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ ประกอบกับสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความขาดแคลน ไม่มีเงินรายได้ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงไม่สามารถบริหารให้เกิดประสิทธิภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชรินทร์นั แพงคี (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบ การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารกับครูสอนศาสนาและครูสอนสามัญไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษา ส่วนใหญ่แม้จะมีทรัพยากรไม่เท่ากัน แต่ผู้บริหารใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่อยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์ สูงสุดตามศักยภาพของโรงเรียน มีการจัดสรรห้องเรียนและบริเวณสถานศึกษาใช้ประโยชน์ได้อย่าง เต็มที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รับขวัญ ภาคภูมิ (2547, 83) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ กลยุทธ์ในการสร้างประโยชน์จากทรัพยากรอย่างประหยัด คุ้มค่า สร้างสรรค์และมีคุณภาพ จัดสรร ห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบให้สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ วีราภรณ์ ปองไป (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารงานบุคลากรด้านเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ โดยใช้

หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอหาดพูนม จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่า หลักความคุ้มค่า พบว่าไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษาในภาพรวม และรายหลักไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอหมาด ไบหมาดปั่นจ้อ (2552, 91) ที่ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่าจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรมด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักการมีส่วนร่วมไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมพบว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ พระมหาคำพิง ชีรปญโญ (2554, 70-95) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรที่มีมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากปัจจุบัน มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายคุ้มครองให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสิทธิอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน ในเรื่องของการได้รับประโยชน์ตอบแทนและการประกันความมั่นคง ทำให้ครูไม่ว่าครูมีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน ต่างก็มีขวัญกำลังใจ และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเท่าเทียมกัน จึงไม่มีผลต่อความคิดเห็น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฟาซี วงศ์ภักดี (2554, 69) ได้ศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่มีการเอาใจใส่ครูผู้สอนในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู รวมทั้งกระตุ้นให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนะ

ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ชีรปัญญา (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อจำแนกบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอกราช รั้งสรรค์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในระดับการศึกษา ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของอบต. บ้านช้างในการจัดทำบริการสาธารณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่าโดยรวมผู้ที่มิวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ที่มิวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและพิจารณาเป็นรายหลัก ได้แก่หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 ส่วนหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ชีรปัญญา (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามบุคลากรที่มี ประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุไรยา สมะละเต๊ะ (2554) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรทางด้านการสอนในอำเภอจะนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่าบุคลากรทางด้านการสอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์มากกว่ามีความคาดหวังจากตัวผู้บริหารสูง โดยเฉพาะเป็นผู้นำทางทั้งทางโลกและทางธรรมโดยยึดตามหลักปรัชญาการศึกษาในอิสลาม ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ และเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ไม่คาดหวังในตัวผู้บริหารในด้านนี้มากนัก

อาจเป็นเพราะว่าครูใหม่ๆ ที่เพิ่งเข้ามาทำงาน มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือจัดการเรียนรู้ มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุขในการเรียนรู้ จึงทำให้ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ธีรปญโญ (2554, 89) ประสบการณ์การทำงาน บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่ามีพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวิทย์ ทองสันทัด (2550, 109) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาล และประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 2 พบว่าผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทักษิณา เหลืองทวีผล (2551, 156-157) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมพบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมและรายหลักอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะหลักคุณธรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด จึงควรสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งผลัดวงจรบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ให้ยั่งยืนต่อเนื่องตลอดไป ส่วนหลักธรรมาภิบาลที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำสุด จึงควรให้สถานศึกษาทุกแห่งรณรงค์การใช้สาธารณูปโภคอย่างประหยัดและคุ้มค่าผู้บริหารสถานศึกษาควรแสวงหาและจัดสรร

ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และควรร่วมกันบำรุงรักษา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล

2. เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า บุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก จึงควรสนับสนุนให้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างต่อเนื่องต่อไป และควรพัฒนาสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในสถานศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

3. ทุกเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติการสอนได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีระบบบริหารจัดการเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานและเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา

4. ทุกเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของสถานศึกษาที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จนประสบความสำเร็จในระดับกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการพัฒนางานของสถานศึกษา

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองภายในสถานศึกษา จาก ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง และบริหารสถานศึกษา อันจะทำให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

2. ควรศึกษาวิจัย พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดภาคใต้ตอนบน

3. ควรศึกษาวิจัยการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

4. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดภาคใต้ตอนบน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. นนทบุรี: ไทยร่มเกล้า.
- _____. (มปป). (ข) หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546.
- _____. (2504). **ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคศึกษา 2. ภาคศึกษา 2**.
- _____. (มปป). (ค) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อับดีดาอียะฮ์) พุทธศักราช 2523.
- _____. (มปป).(ง) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาว์ซซีเตาะฮ์) พุทธศักราช 2523.
- _____. (มปป). (จ)หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ซานาเวียฮ์) พุทธศักราช 2523.
- _____. (มปป). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** พรึกหวานกราฟฟิค.
- _____. (มปป).(ก) หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2535.
- _____. กระทรวงศึกษาธิการ. (มปป).(ข) หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535.
- _____. กระทรวงศึกษาธิการ.(2556, สิงหาคม 21). **หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** [Online]. <http://www.opes.go.th/sites/default/files/users/user11/%202551.pdf>. (2556, สิงหาคม 21)
- การศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2543). **สรุปการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2,3 และ 4 กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.พ.)**.
- การส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักบริหารงาน. (2554). **หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553** .[Online]. Available:[http:// www. siamrath. co. th/web/?q=node/62826](http://www.siamrath.co.th/web/?q=node/62826). [2554, สิงหาคม17].
- การประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2541). **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- กิติมา ปรีดีลภ. (2532). **การบริหารงานและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: อักษรนิพนธ์.
- เกษม วัฒนชัย. (2543, กรกฎาคม- ธันวาคม 4). **สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง**. วารสาร มจร. วิชาการ, 3-4.

- _____ . (2546). **ธรรมนูญ บทบาทสำคัญกรรมการสถานศึกษา**. รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย 5, 64 (15 เมษายน 2546) :8.
- _____ . (2546). **ธรรมนูญกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- กัลยากร มั่นถาวรวงศ์. (2547). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ. (2549). **สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). **เอกสารเพิ่มเติมประกอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตร การบริหารงาน : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่โครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จันทรานี สงวนนาม. (2536). **เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**. (ม.ท.ป).
- จันทะวอน อุ่นจิต. (2552). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาวงศาตะวันตก**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จิรนนท์ พันธุ์ฉลาด. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เจริญ เจษฎาวัลย์. (2545). **การวางมาตรฐานธรรมนูญ**. กรุงเทพมหานคร: พอดี. ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.
- ชุตีระ ระบอบ และคณะ. (2552). **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชัชภูมิ สีชมภู. (2548). **รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมนูญ**. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ชาญชัย พิงขุนทด. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษากับความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ตามทัศนะของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ไชวัฒน์ คำชู. (2545). ธรรมาภิบาล การบริหาร การปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: น้าฝน.
- ชรินรัตน์ แผงดี. (2550). การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัยยิด สุลัยมาน นัดวี. (2546). คุณธรรมอิสลาม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัลอะบีบ.
- ชอหมาด ไบหมาดบินจอ. (2554). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ซี กอดีรีย์. (2554). โรงเรียนเอกชนกับการบริหารงานวิชาการ ZSWOT, [Online]. Available: <http://www.gotoknow.org/blog/islampc/44391>, [2554, สิงหาคม 5].
- ณรงค์ ปานดำรง. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับพฤติกรรมที่ควรค่าแก่การยอมรับของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- ณรงค์ แสงแก้ว, ว่าที่ ร.ต. (2550). ประสิทธิผลการปฏิบัติงานในฝ่ายโยธา สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร ตามหลักธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี สาขาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ณัฐกิตติ์ นาคแดง. (2551). การศึกษาวิสัยทัศน์ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ถนัด เดชทรัพย์. (2550). ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยมจังหวัดสุโขทัยตามหลักธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี สาขาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2545). **การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์** (เอกสารเผยแพร่). กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ.
- ทวีพล ศรีมาทา. (2551). **พฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามความคิดเห็นของครูเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2**. ปรินญาณีพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ปทุมธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ทักษิณา เหลืองทวีพล. (2551). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธีระรัตน์ กิจจารักษ์. (2542). **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2523). **องค์การและการบริหาร: การศึกษาการจัดการแผนใหม่**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. (2526). **พฤติกรรมบุคคลในองค์การ**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธรรมรส โชติคุณุชร. (2540). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม. ในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 12**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ม.ป.ท.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). **ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้นที่สอง**. วารสารกรมประชาสัมพันธ์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2541).
- นัสเซอร์ จาบนาว. (1993). **อิสลามและการจัดการ** แปลจาก **Islam and Management** โดยนิเลาะ แวอุเซ็ง, 2548). วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2548.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2540). **ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2542). **หลักการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก: ตระกูลไทย.
- นักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย, สมาคม. (2542). **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย** อัลมะดีนะฮ์ อัลมุเนาะวะเราะฮ์: ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน
- นำศักดิ์ หนูคง. (2550). **การใช้หลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลาคมพิมพ์.
- _____. (2542). **การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. ม.ป.ท.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- เปรมจิต ศิริวัฒน์ตระกูล และคณะ. (2550). **หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2548). **สำนักนิติการ รวมกฎหมายเพื่อบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ประเวศ วะสี. (2541). **หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี**. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.
- ปรีดา พรหมดี. (2553). **การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนชุมชนศรีจอมทอง เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 6**. ค้นคว้าแบบอิสระตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนัส หันนาคินทร์. (2523). **หลักการบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2543, มีนาคม 3). **ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมและการเมือง**. รัฐสภาสาร. 48, 27-48.
- พระปกเกล้า, สถาบัน. (2549). **ทศธรรม: ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. กรุงเทพมหานคร: แก่นจันทร์.
- พระมหาลำพิ่ง ธีรบุญโญ (เพ็ญภู). (2554). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระยุพธนา ชูทองม้วน. (2550). **การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนาเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ไพฑูรย์ บัวจิต. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เพาชี วงศ์ภักดี. (2554). ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูสถานศึกษา
เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- กัญญา สาทร. (2516). หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- _____. (2517). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- _____. (2519). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: เอกซเปอร์เน็ท จำกัด.
- เมธี ปี ล้นธนานนท์. (2525). การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: เมธีทิวส์.
- ยุค ศรีอาริยะ. (2541). โลกาภิวัตน์กับ Good governance. ใน **รัฐธรรมนูญ จุดเปลี่ยนประเทศไทย.**
หน้า 37-41. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิถีสัน.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). รีเอ็นจิเนียริงระบบราชการไทยภาค 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: บริษัทศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น จำกัด (มหาชน).
- วีระ ไชยธรรม. (2542). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและ
สังคมที่ดี (Good Governance). นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
2542. (อัดสำเนา).
- รับขวัญ ภาคภูมิ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กำแพงเพชร.
- วีราภรณ์ ปองไป. (2554). การบริหารงานบุคลากรด้านเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
ราชการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอธาตุพนม. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
นครพนม.
- วชิรญา เอื้อวิทยาสุกร. (2545). **ธรรมาภิบาล.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์น้ำฝน จำกัด.
- วนิดา แสงสารพันธ์. (2543). การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล. **วารสารนักบริหาร.** 21: 41.
- _____. (2544). การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล. **วารสารนักบริหาร,** 21, 39-43.

- วรลักษณ์ มนต์เอื้อศิริ. (2541, มิถุนายน). *ธรรมรัฐภาคราชการ*. *พัฒนาชุมชน* 37, 13-17.
- วรภัทร โดชนะเกษม. (2541). การสร้าง Good Governance ในภาคเอกชน. *กรมบัญชีกลาง* 39, 19-28.
- วิริยา พูลศิลป์. (2552). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา*. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. (2539). *การบริหารการศึกษา*. เวียงจันทน์: กระทรวงศึกษาธิการ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
- ศูนย์สารสนเทศอิสลาม. (2554). *ปอเนาะแหล่งเรียนรู้อิสลาม*. [Online]. Available: <http://www.pundok.com/comments.php?y=07&m=01&entry=entry070111-010022>, [2554, สิงหาคม 22].
- ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริลักษณ์ มโนรมย์. (2555). *การจัดการศึกษาตามวิถีชีวิตของมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. [Online]. Available: <http://www.charuaypontorranin.com/index.php?lay=show&ac=article&id=390130&Ntype=2>, [2555, พฤษภาคม 22].
- ศักดิ์ดา ลาวัณ. (2552). *พฤติกรรมกรรมการบริหารด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร*. ผลงานทางวิชาการรองผู้อำนวยการชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองจอก (ภักดี นรเศรษฐ) สำนักงานเขตหนองจอก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตหนองจอก.
- สมาน อัสวภูมิ. (2541). *เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สะการिया แวโซะ. (2550). *แนวโน้มการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สิภาภรณ์ พัฒน์เชียร. (2554). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: กอกลาง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (มปป). **หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิตดาอียะฮฺ) พุทธศักราช 2540**.

_____. (มปป). **คู่มือหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มตะวัชชีญะฮฺ) พุทธศักราช 2540**.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542**. นนทบุรี: สำนักงาน ก.พ.

_____. (2544). **คู่มือการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักงานรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สุนทร วงศ์ไวยวรรณ. (2540). ผู้นำในองค์กร. ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดงานบุคคล. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สมาน รังสิโยกฤษฎ์. (2521). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.

_____. (2543). **การบริหารราชการไทย อดีต ปัจจุบันและอนาคต**. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.

สมเดช สีแสง. (2542). **คู่มือการบริหารโรงเรียน**. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.

สุรพล พุดคำ. (2546). **โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา**. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม. (2553). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2**. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุไรยา สมะลาเต๊ะ. (2554). **พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการสอนในอำเภอจะนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สมคิด บางโม. (2544). **การบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏพระนคร..

- สุดจิต นิमितกุล. (2543). กระทบมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี. **การปกครองที่ดี (Good Governance)**. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์. (2536). **หลักการบริหารเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ.
- เสนาะ ดิยาวี. (2543). **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2544). **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: ไพบูลย์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2547). **การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี**. [Online]. [http://www.ocsc.go.th/ Good Government/GGH.pdf](http://www.ocsc.go.th/Good%20Government/GGH.pdf), [2554, ธันวาคม 17].
- _____. (2544). **คู่มือการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักงานรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานรัฐมนตรี. (2542). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: กองกลาง สำนัก ก.พ..
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (2541, ธันวาคม 12). **จากวิกฤติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (กลุ่มที่ 4) ธรรมชาติของการพัฒนาที่ยั่งยืน**. การสัมมนาวิชาการ (TDRI) ประจำปี 2541 ณ โรงแรมแอมบาสเตอร์ซีดี จังหวัดชลบุรี, 11-12.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2551). **การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด.
- โสมนัส ณ บางช้าง. (2544). **Good Governance: การกำกับดูแลที่ดี**. วารสารนักบริหาร. 2 (21). 48-50.
- สุวิทย์ ทองสันทนต์. (2550). **พฤติกรรมผู้นำตามหลักธรรมาภิบาล และประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เสริม เกื้อสังข์. (2551). **การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- อานวย ทองโปร่ง. (2553). **กระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการบริหารการศึกษา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). **มุมมองนายอานันท์**. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- _____. (2543). **มุมมองนายอานันท์**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์เนส พรินติ้ง เซ็นเตอร์.

- อาเกียร์ แซม. (2545). **ธรรมาภิบาล การบริหาร การปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร: น้ำฝน.
- อัมมารีย์ มุฮัมมัด อัตตามีมีย์. (2547). **การรู้จักตนเองด้วยจิตใต้สำนึก**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รุฟากะห์.
- อัจฉรา โยมสินธุ์. (2544, กรกฎาคม – กันยายน). **บรรษัทภิบาลกลยุทธ์ธุรกิจแบบยั่งยืน**. *วารสารนักบริหาร* (21), 33-38.
- อนุสรฯ คู่สมบัติ. (2549). **ภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา** **ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2554). **คุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. [Online]. Available: <http://www.gotoknow.org/blog/omjai-w/188727>, [2554, สิงหาคม22].
- เอกราช รังสรรค์. (2553). **ผลการใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านช้าง อำเภอมะเแตง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อักรพงศ์ เทพิน. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Anani, K. V. (2000). **The pursuit of politics of sustainable livelihood : Focus on governance in Ghana**. Doctoral dissertation, University of Guelph.
- Ali Abdul Kadar. (1973). **Islamic Leadership and Personality from Man to Man to Mankind**. A., IttihadSpring.
- Abdel Hady, Mahmoud E. (1990, 10 March). **A Suggested Model for Community Participation in the Administration of Public Education in Egypt**. *Dissertation Abstracts International* 51. 13(3), 12-18.
- Awwa, M.S. (1980). **“On the political System of an Islamic State”** pp. 335-336, Cairo.
- Blumel, C.M. (2000). **Foreign aids, donor coordination and pursuit of good governance (Kenya)**. Doctoral dissertation, University of Maryland.

- Chater I. Barnard. (1989). **Organization and Management**. Cambridge: Harvard University Press. 93-100.
- Hersey, Poul and Blanchard I Kenneth. (1982). **Management Organization Bihavior**. New York: Prentice Hall.
- Herbert A. Simon and Donald W. Smith Bury and Victor A. Thomson. (1976). **Public Administration**. New York: Alfred A. Knopf.
- Herbert A. Simon. (1997). **Administrative Behavior**. [Online]. Available: [http://www.odi.stou.ac.th/main/fulltext/ BunSsi/Chap2.pdf](http://www.odi.stou.ac.th/main/fulltext/BunSsi/Chap2.pdf) [2007, November 25].
- Im, S. (2001). **Bureaucratic power, Democracy and Administrative Democracy**. Aldershot: Ashgate Publishing.
- Ibrahem Narongraksakhet. (2003). **Developing Local-Based Curriculum Guidelines for Islamic PrivateSchools in Southern Thailand**. Thesis for Degree of Doctor of Philosophy of Education. University of Malaya.
- Izetbegovic, AA., (1990). **“Islamic Between East and West”** 2nd ed. American Publiccacion, Indianapolis.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. **Education and Psychological Measurement**, 30(3), 607-610.
- Kjare, A. M. (2004). **Governance**. Malden, MA: Polity.
- Kimmet, Philip. (2005). **The Politics of Good Governance in the Asian 4**. Master’s thesis Master of Education. Griffith: Griffith University.
- Kohlberg, L.W. (1976). **Development and behavior**. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Morren, T. (2001). **Conceptualizing civil society within good governance and social capital policies**. Master’s Thesis, Dalhousie University.
- Miner, B., J., (1982). **Theories of Organizational Structure and Process**. p. 360, Hinsdale, 111: Dryden Perss.
- Meegan, E.A. (1986). **Participation in Planning and the Quality of Catholic Elementery inMilwaukee**, **Dissertation Abstracts International**. 47(4), 1139-A ;October.
- Pierre, J. (2000). **Debating governance**. New York: Oxford University Press.
- Putnam, R. (1993). **Making democracy work : Civic tradition in modern Italy**, n.p.1993.

- Roodt, M. (2001). **Participation, civil society and development**. In Coetzee, Jam k.et.at.,eds. Development: Theory Policy, and Practice.Oxford: oxford University Press South Africa.
- Sergiovanni, Thomas J. and Carver, Fred D.C. (1980). **The new school executive atheory of administration**. New York: Harper and Row.
- UNESCAP. (2000).**what is good governance**. [Online].Available :<http://www.unescap.org/th/pdd/prs/Projectactivities/ongoing/gg/governance.asp>[2008, January 23].
- Werger, E. (1998). **Communities of practice : Learning, meanlng and identity**. Cambridge: Cambridge University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ-สกุล นายดุสิต หวันเหลี่ยม
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์และประธานหลักสูตรสาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา
เพื่อการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา ศศ.ม ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
2. ชื่อ-สกุล นายวุฒิศักดิ์ พิศสุวรรณ
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้จัดการ โรงเรียนประทีปศาสตร์อิสมาอีลอนุสรณ์
วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสร์คุษฎีบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
3. ชื่อ-สกุล นางจันทร์ดา ค่านคงรักษ์
ตำแหน่ง ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย)ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สพป. นศ.4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
วุฒิการศึกษา ศศ.ม.ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบตาม

ที่ ศษ พิเศษ ว. 234/2555

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าजू อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

25 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์คุสิต หวันเหลี่ยม (อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการวิจัย

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายกวี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบเนื้อหาโครงสร้างและการใช้ภาษาในประเด็นคำถาม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อนึ่ง นักศึกษาจะขอนำเครื่องมืองานวิจัยไปประสานงานกับท่านด้วยตนเองตามวันและเวลาที่ท่านกรุณานัดหมายให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอบขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มะโน คำบำรุง)

รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 234/2555

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าจิว อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

25 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิสักดิ์ พิศสุวรรณ (ผู้จัดการโรงเรียนประทีปศาสน์อิสลามอิสลาม)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการวิจัย

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายกวี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบเนื้อหาโครงสร้างและการใช้ภาษาในประเด็นคำถาม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อนึ่ง นักศึกษาจะขอนำเครื่องมืองานวิจัยไปประสานงานกับท่านด้วยตนเองตามวันและเวลาที่ท่านกรุณานัดหมายให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มะโน คำบำรุง)

รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 234/2555

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าजू อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

25 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณจันทรา ด่านคงรักษ์ (ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการวิจัย

จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายกวี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบเนื้อหาโครงสร้างและการใช้ภาษาในประเด็นคำถาม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อนึ่ง นักศึกษาจะขอนำเครื่องมืองานวิจัยไปประสานงานกับท่านด้วยตนเองตามวันและเวลาที่ท่านกรุณานัดหมายให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอบขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มะโน คำบำรุง)

รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

The background of the page features a large, faint watermark of the seal of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The seal is circular and contains a central image of a stupa with a flame-like top, surrounded by a sunburst pattern. The text 'มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช' is written in Thai script along the top inner edge, and 'NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY' is written in English along the bottom inner edge.

ภาคผนวก ค
หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าวี อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษาอุบลมิตินิยะห์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายกี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาอุบลมิตินิยะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายกี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าजू อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายกวี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดินียะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายกวี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าวี อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนปัญญาสารธรรมมุนินิธิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายทวี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดีนียะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายทวี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าजू อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายกี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงศ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัสยิดรอชาตุลอุลุมิดดีนียะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายกี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าวี อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนดำรงศาสน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายกี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงศ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดีนียะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายกี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าजू อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประทีปศาสน์อิสลามอิสลามอุดรธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายกวี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดีนียะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายกวี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าวี อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายกี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดีนียะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายกี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าวี อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนมะฮัคอิสลามอิมานียะฮ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายกี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาตุลอุลุมิดดีนียะฮ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายกี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าวี อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนอัสสัมชัญหาดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายทวี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมอัสสัมชัญหาดินนิยะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายทวี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

ที่ ศษ พิเศษ ว. 001/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าวี อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

6 มกราคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนพัฒนาศาสตร์วิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนายกี เจ๊ะหมัด นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกีฬา วีระพงษ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมชาตูลอุมิดดินียะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นายกี เจ๊ะหมัด ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร.0-7537-7438

The background of the page features a large, light gray watermark of the official seal of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The seal is circular and contains a central emblem with a tiered stupa, a sunburst, and a central circular motif with Thai script. The university's name is written in Thai and English around the perimeter of the seal.

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนา

อิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง :

1. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

2. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. บทบาทหน้าที่

ผู้บริหาร ครูสอนศาสนา ครูสอนสามัญ

2. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่า ป.ตรี ปริญญาตรี สูงกว่า ป.ตรี

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

ต่ำกว่า 6 ปี ตั้งแต่ 6 - 15 ปี ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความต่อไปนี้แต่ละข้อ แล้วแสดงความคิดเห็นหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ 5-4-3-2-1 ที่ตรงตามความเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียวเท่านั้น ระดับความต้องการ 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่ต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่ต้องการมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่ต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นผู้นำที่ต้องการน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นผู้นำที่ต้องการน้อยที่สุด

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านหลักนิติธรรม					
1	มีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง					
2	จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา					
3	บริหารงานโดยยึดหลักการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา					
4	ปฏิบัติงานโดยยึดตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการ					
5	แนะนำแนวทางการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษา					
6	กำหนดแนวทางปฏิบัติงานในโรงเรียนอย่างชัดเจน					
7	กำหนดช่วงเวลาประเมินผลที่แน่นอน					
8	มีระบบการบริหารวิชาการ การเงินและบุคลากรชัดเจน					
9	พิจารณาลงโทษผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม					
10	พิจารณาแผนการปฏิบัติงานของครูด้วยความยุติธรรม					
	ด้านหลักคุณธรรม					
11	มีความเสียสละและทุ่มเทด้านการบริหารสถานศึกษา					
12	ไม่เอาเปรียบผู้ร่วมงาน					
13	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมาและตรงเวลา					
14	มีความรักและจริงใจต่อผู้ร่วมงาน					
15	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัยต่อตนเอง					
16	มีความรู้ในด้านศาสนาและปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด					

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
17	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา					
18	มีความอดทน อดกลั้นสูง					
19	ยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย					
20	ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรมเมื่อมีข้อขัดแย้ง					
	ด้านความโปร่งใส					
21	การบริหารงานกิจกรรมมีการสรุปเปิดเผยต่อคณะบุคลากรและผู้บริหาร					
22	กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามบทบาทหน้าที่อย่างเปิดเผย					
23	เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเป็นกรรมการด้านต่างๆ					
24	กระบวนการทำงานเปิดเผยพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา					
25	ข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสถานศึกษามีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง					
26	ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทราบ					
27	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงินถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ					
28	มีผู้รับผิดชอบงานด้านการเงิน บัญชี และพัสดุอย่างชัดเจน					
29	มีการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม โครงการและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา					
30	มีรายงานการรับ-จ่ายงบประมาณแก่กรรมการสถานศึกษาและชุมชนทราบ					
	ด้านการมีส่วนร่วม					
31	ตระหนักและเห็นความสำคัญการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน					
32	เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการ					
33	บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน					
34	รับฟังข้อเสนอความเห็นจากบุคลากรในการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ					
35	ได้รับความร่วมมือด้านการบริหารจากบุคลากรส่วนใหญ่ของสถานศึกษา					
36	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา					
37	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีม					

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
38	ภารกิจของงานมีการแบ่งกระจายตามความเหมาะสมกับบุคลากร					
39	บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้บริหาร					
40	เปิดโอกาสและส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์					
	หลักความรับผิดชอบ					
41	ตระหนักในหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา					
42	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสภาพแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่น					
43	มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาต่างๆ ของสถานศึกษา					
44	มีความเป็นกันเอง ยกย่องให้เกียรติและพุดจาสุภาพกับผู้ร่วมงาน					
45	พัฒนางานของสถานศึกษาให้สามารถเกิดผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม					
46	มีการพัฒนาทีมงาน โดยการนิเทศและอบรมอย่างสม่ำเสมอ					
47	แสวงหาทรัพยากรมาสนับสนุนสถานศึกษาและจัดระบบบริหารงานอย่างชัดเจน					
48	มีการประสานงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
49	ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งงานในหน้าที่ของตนเอง					
50	เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลจากสิ่งที่คุณเองได้กระทำ					
	หลักความคุ้มค่า					
51	จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด					
52	รณรงค์ให้บุคลากรใช้สาธารณูปโภคในสถานศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า					
53	รณรงค์ให้บุคลากรและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
54	ผู้บริหารควบคุมการใช้วัสดุการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
55	ส่งเสริมและ สนับสนุนให้บุคลากรใช้วัสดุในท้องถิ่นทำสื่อการเรียนการสอน					
56	จัดสรรห้องเรียน และบริเวณสถานศึกษาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่					

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
57	ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์สูงสุด					
58	ส่งเสริมและสนับสนุนการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีกเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า					
59	กระตุ้นให้ครูและนักเรียนใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างเต็มศักยภาพ					
60	ส่งเสริมและมีแนวปฏิบัติให้มีการใช้ทรัพยากรทดแทน					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ตามที่ท่านทราบเป็นรายหลัก

1. หลักนิติธรรม

.....

.....

.....

.....

2. หลักคุณธรรม

.....

.....

.....

.....

3. หลักความโปร่งใส

.....

.....

.....

.....

4. หลักการมีส่วนร่วม

.....
.....
.....
.....

5. หลักความรับผิดชอบ

.....
.....
.....
.....

6. หลักความคุ้มค่า

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
นายกี เจ๊ะหมัด
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นายทวี เจ๊ะหมัด
วัน เดือน ปีเกิด	13 มีนาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอสาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนปัญญาสารธรรมมุนินิ ตำบลท่าศาลา อำเภอสาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านสระบัว อำเภอสาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปัญญาสารธรรมมุนินิ อำเภอสาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนคารุลสุดาหวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
พ.ศ. 2548	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2552	ประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครู (ป.บัณฑิต วิชาชีพครู) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2556	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช